

solitudinis amans, XII, 394, 1. In solitudinem Bethleem se abdidit, et eodem alios invitavit, XIII, 143, 2; XIX, 103, 4. Cur tantopere ad Bethleem anhelaret, XIX, 201, 2. Erga prae-sepe Domini mire affectus fuit, V, 204, 1. Roma in Bethleem migravit, ut ad prae-sepe Christi viveret, et eodem alias matronas et virginis Romanas vocavit, XIV, 247, 1. Bethleem Romae praetulit, 113, 2. Christum sibi semper ob oculos ponebat, XII, 447, 2. Nobiles matronas ad perfectionem instruxit, XX, 633, 1. Peregrinos Romanos in suo hospitio excipiebat, IX, 362, 1. Insimulatus fuit quod virgines ad nimium rigorem et inedia in suis scriptis induceret, XII, 163, 1. Clericorum vitia reprehendens eorum odium incurrit, 522, 2. Ab aemulis vexatus, quomodo gavisus sit, 164, 2. Compunctionis habuit spiritum, et passim in epistolis poenitentiam et austeritatem inculcat, 348, 1.

3° S. Hieronymi in *sacram Scripturam labores*. In sacris Literis ad extremam canitiam consenuit, I, 10, 2. Quos ea de causa labores subierit, *ibid.* Auctor est versionis Vulgatae, non tamen omnes Bibliorum libros convertit, IX, 22, 1; 37, 2; XVIII, 25, 1. Novum Testamentum Latinum correxit ad Graecum autographum, et non vertit, sed tantum Vetus, XV, 49, 2. Cur novam Bibliorum versionem proceiderit, XIII, 428, 1. Ejus versio Bibliorum ab Ecclesia communiter recepta, et approbata est, I, 47, 2; VI, 115, 2. Quare in versione Bibliorum fit simplicior, IX, 37, 2. Non temere addidit aliqua verba cap. III, *Jud.*, vers. 16, III, 128, 2; Interpres libri *Proverborum*, in eo saepe ab Hebraeo defecit, V, 7, 1, 2. In *Proverbia* non scripsit, 12, 1.

An in *Jeremiam* scripserit, XII, 5, 4. De hoc commentario censura, *ibid.* Ejus an sit commentarius in *Threnos*, 349, 2. In *Ezechielem* scripsit, et quidem Roma a Wandalis et Gothis obsessa, 472, 2. Templi Ezechielici obscuritate deterritus, commentarium in caput quadragesimum abruptisset, nisi Eustochium virgo eum pergere compulisset, 675, 1. Scripsit in omnes Prophetas minores, XIII, 222, 1. Scripsit in Epistolas ad *Galatas*, ad *Ephesios*, ad *Titum*, ad *Philemonem*, XVIII, 312 et seq. Non est auctor libri *De Locis Hebraeis*, II, 442, 2. Ad eum varia quaestiones ex sacris Scripturis resolvendae mittebantur, VI, 166, 2. Tres ejus et Augustini dissertationes, XVIII, 529, 1 et seq.

In ejus commentariis duo observanda, XI, 62, 4. 1° Solet litteralem sensum primo paucis perstringere, uti ab Hebraeis eum accipit; deinde ad allegoriam et tropologiam transit, *ibid.* 2° In commentariis saepe aliorum errores transcribit, ut saepe Origenis, etc., et non refutat, 62, 2; XVIII, 31, 2; 596, 1. Dum videtur sensum litteralem Scripturarum destruere, quomodo explicandus, III, 545, 1, 2; Seipsum reprehendit quod primo sensum mysticum, Abdiam exponendo attulerit, omisso litterali, cum secus fieri debeat, XIV, 3, 4. De brevibus in

epistolis omnes commentariis ei ascriptis iudicium, XVIII, 32, 1.

4° *Alia ejus scripta*. Est egregius ethicas magister per omnes status, IX, 36, 1. Immerito suggestitur a Rufino, XVIII, 491, 1. Ejus sermo doctus et antiquitatis exemplis abundans, V, 448, 1. An censeat Deum minimarum curam non habere, XIV, 220, 2. In Deo agnoscit unam hypostasim, et unam essentiam, nec audeat dicere in eo esse tres hypostasim, XIX, 353, 1. Quomodo dixerit magis consuetudine quam divina institutione episcopos esse presbyteris majores, 322, 1, 2.

5° *Ejus mors*. S. Hieronymus *Commentario in Jeremiam* immortalis est, XI, 62, 1. Ejus qualis fuerit mors, XXI, 282, 1. Ejus in morte vox, V, 444, 1. Ejus corpus Romae juxta praesepe Domini reconditum est, XIV, 256, 1. Ejus elogium, XI, 62, 1; XII, 709, 1.

HERONYMUS SICULUS. Hieronymus Siciliae rex publicum consilium nulla de re convocavit aut consulit, V, 324, 1, 2.

HERONYMUS PRADO. Hieronymi Prado sententia de Cherubinis arce refutata, IV, 137, 2. Ejus in *Ezechielem* *Commentarii* sumptus regis excusi, XI, 61, 2. Quot annos Ezechielis expositioni impendit, XII, 472, 2.

HERONYMUS SAVONAROLA. Hieronymus Savonarola quae de Florentia et Italia praedixerit, quem exitum habuerit, XIII, 252, 4, 2.

HERONYMUS OSORIUS. Hieronymus Osorius paraphrasim in Isaiam edidit, XI, 104, 1.

HEROSOLYMA (*Vide* JERUSALEM).

HEROTHEUS (S.). S. Hierotheus an fuerit Atheniensis, an Hispanus, quando ad fidem conversus; ejus elogium, XVII, 4, 2; 339, 2. Hierotheus theologiam summis brevibus est complexus, IX, 30, 1.

HILARIA FESTA. Hilaria festa die martii vigilia quinta apud Romanos celebrabatur, X, 220; 2t XII, 840, 2.

HILARIA (S.). S. Hilaria, S. Afrae martyris mater, martyri efficitur, IV, 369, 1.

HILARIA (S.) ROMANA. S. Hilaria, Claudii tribuni et martyris uxor, capta a paganis hilaris emisit spiritum, IV, 369, 1.

HILARIO (S.). 1° S. Hilario anno etatis quinquaginta in eremum concessit, XIX, 303, 2. Migravit de loco in locum, X, 83, 1. Mundo obscurus fuit, 103, 1. Laudem ubique fugiebat, ubique tamen ejus sanctitas per miracula probabatur, XVIII, 213, 2. Ejus divitiae erat Evangeliorum codex, XV, 8, 2. Captus a latronibus, mortem non timuit, VI, 361, 1, 2; 381, 2. Ei quam varia specie diabolus se spectandum praebuit, XI, 385, 1, 2.

2° S. Hilariionis miraculum in aqua, I, 559, 2. Fide sua mare intumescens stuit, XV, 393, 2. Precibus pluviam impetravit, XX, 225, 4, 2. Signo crucis demonum terricula a se repulsi, 566, 2. Quam potestatem adversus demones habebat,

XVII, 353, 2. Quam esset contra demones invictus, XX, 21, 1. Orionem a legione daemonum obsessum liberavit, XVI, 135, 1. Serpentes ei parebant, II, 305, 1. Caeca visum sputo restituit, XV, 696, 1.

3° Ab iis quos curabat nulla dona admitebat. XV, 259, 1, 2; XVII, 201, 2. Egregium munus contempserit fuit, VI, 140, 1; XIII, 72, 2. Munera in pauperes distribuenda acceptare recusabat, IV, 26, 1. Hinc aurum sibi ab Orione oblatum ut in pauperes distribueret, admittere noluit, XV, 393, 2.

4° Quomodo fuerit propheta, XII, 220, 1. Donum discretionis spirituum habuit, XVIII, 373, 2. Cognoscebat ex solo odore an quis esset in Dei gratia, et a quo quis vitio occupatus esset, XII, 259, 1; XVII, 353, 2. Etiam cum occulto fornicatore agens, nares ob fetorem comprimebat, IX, 528, 2.

5° Moriens cum fuerit pauper, XIX, 257, 2. Ejus timor in morte, 32, 1; 180, 1.

HILARITAS. Hilaritas cordis etiam ad exteriora se diffundit, X, 3, 2: *Divitis autem et pauperis cor bonum, in omni tempore vultus illorum hilaris*. Hilaritas animi vultum et corpus totum reddit pulchrum, V, 547, 2: *Animus gaudens alalem floridam facit, spiritus tristis esciocat ossa*. Hilaritas est in danda elemosyna necessaria, VI, 148, 2; XVIII, 476, 2: *Unusquisque prout destinavit in corde suo, non ex tristitia, sed ex necessitate, hilariter enim datorem diligit Deus*. Ea quae tractandis miseris necessaria, est in tribus sita, 208, 2: *Qui miseretur in hilaritate*. Ejus commendatio, *ibid.* Hilaritas condecorat beneficia, cur, IX, 507, 2: *Fili, in bonis non des querelam, et in omni dato non des tristitiam verbi mali*. Est signum bonae voluntatis, X, 220, 2: *In omni dato hilarem fac vultum tuum, et in exultatione sanctifica decimas tuas*. Multum addit virtuti, sanctitati et oblationi, 220, 1, 2. Hilaritas regis similis est rori, VI, 17, 1, 2: *Sicut ros super herbam, ita et hilaritas ejus* (regis).

HILARIUS PICTAVIENSIS (S.). S. Hilarius episcopus Pictaviensis filiam suam Abram ad vitam religiosam capessendam induxit, XII, 836, 1. Quo nomine Constantium imperatorem vocavit, XI, 111, 2. Ei generose in faciem restitit et eum audacter corripuit, XIX, 274, 2; XX, 330, 1 et seq.; XXI, 228, 1. S. Hilarius, juxta S. Hieronymum, ex Origene versum prope quadraginta milia in Bibliorum distinctione mutuatus est, XIII, 253, 1.

HILARIUS DIACONUS. Hilarius diaconus Romanus, auctor *Commentarii Ambrosiani*, vocatus orbis Daecien: quomodo ab Augustino vocetur sanctus, XVIII, 31, 2.

HILBURGIS. Hilburgis, pia matrona Mindensis, omnes opes temporum et monasterii fabricae impendit, I, 636, 2.

HILDEFONSUS (S.). S. Hildefonsus Toletanus vesta a beata Virgine donatur ob assertam scripto perpetuam ejus virginitatem, XI, 195, 1.

HILDEGARDIS (S.). S. Hildegardis etiam non orantis preces Deus exaudivit, V, 303, 2.

HILLA. Hilla anabaptistica quam fanatico spiritu acta, XI, 44, 2.

HILLEL. Hillel fuit auctor sectae Pharisaeorum, XVI, 72, 1.

HIN. Hin sexta pars duos sextarios Italicos continet, III, 534, 1.

HIMULUS. Himulus est pullus caprarum et cervarum, V, 145, 2. Himulus quomodo apte ubera comparentur, VIII, 52, 2.

HIPPOCRATES. Hippocrates erga praepitorem suum fuit gratus, X, 560, 2.

HIPPOMENES. Hippomenes in filiam in adultorio deprehensam insignis severitas, *Job*, 614, 4.

HIPPONE. Hippone post mortem S. Augustini a Wandalis capta fuit et incensa, XV, 501, 2.

HIRAM. Uram rex Tyri Deum verum cognovit, III, 569, 4. Hiram Galilaeae fuit usufructarius, 601, 1. Secundum Josephum non acceptavit, *ibid.* et 2. Quot auri talenta Salomoni dederit, VII, 99, 1. Quomodo in monte sancto Dei positus fuisse dicatur, XII, 708, 2.

HIRCUS. 1° Hircus olim pro peccato offerebatur, XIX, 443, 1. Hircus in noemenis immolandum pro peccato, et de ejus ritu, II, 355, 2 (*Vide* SACRIFICIUM). Hircus et vitulus extra castra immolati, a Levitis non comedeantur, XV, 519, 2.

2° Hircus omissarius quae hebraice diceretur *Azazel*, II, 404, 1 et seq. Erat populi anathema et piaculum, 105, 1. In desertum ibat, ut ibi a feris devoraretur, 107, 2. Super eo sacerdos populi peccata confitebatur, et quid hoc significet, *ibid.* Quid tota hirci caeremonia tropologie denotet, 108, 1. Hircus duplex in festo expiationis fuit piorum et impiorum figura, VI, 116, 1.

3° Hircus caprarum est haedus, cur ita dicatur Alexander Magnus, XII, 828, 1. Hircus est Alexander et Graeci ob decem analogias, XIII, 101, 1, 2. Hirci forma et natura describitur, *ibid.* et seq. Hircus ob fetorem peccati est symbolum, XII, 828, 1, 2. Hirci malos representant, 743, 2. Hirci puli qui dicantur, XIII, 100, 2. Hircino sanguine an adamas comminatur, 613, 2.

HIRUNDO. 1° Hirundinum industria, I, 65, 4. Hirundinum in edificando sapientia, V, 501, 2. Earum reditus et nidificatio, vita per hiemem, XII, 75, 2. Hieme non comedunt, XV, 119, 1. Cur dicantur aves liberae, IV, 273, 2. Vix dicuntur, IX, 364, 1; XI, 75, 2. Earum praescientia, XII, 75, 2. Sunt veris praenuntia, *ibid.* Hirundinum pulli garuli et queruli, XI, 480, 1. Pulli earum excacati chelidonia oculantur, IV, 273, 2; X, 95, 2. Mira de hisdem, IV, 273, 2; 274, 1. Earum sterces, quia siccam, calidam et urens, naturaliter excacat, 273, 2.

2° Per hirundines garuli et susurrones, ingrati spurci denotantur, IV, 273, 2; IX, 364, 1; XII, 172, 1. Mystice sunt adulatores, haeretici ac dae-

mones, IV, 274, 1; XII, 36, 2. Anticorum infiduram, ollarium et falsorum symbolum sunt, V, 425, 1; VI, 6, 1; IX, 184, 2; 196, 1; 379, 2. Job, 405, 1. Divitum avarorum typus sunt, IX, 396, 2.

Pietatis parentum (maxime Dei) in filios symbolum sunt, XII, 76, 1. Eis comparantur sancti ob duodecim analogias, *ibid.* et 2.

HISPANI. 1. Hispani an orti ab Ibelis vel Iberis Penit Euxini incolis, XIV, 18, 2. Eorum reges a Gothis praegati sunt, quomodo sensim imperium suum propagarint, 430, 2. His Paulum evangelisse multi tradunt, XVIII, 240, 2. Dum aurum conarent, veram fidem in Indias invexerunt, et totum orbem ad Christum converterunt, XIV, 20, 1; Job, 547, 1. Nullas habuere cum gentibus Orientis commercium, XIV, 19, 1. In praesens S. Jacobum invocant, XVII, 255, 2. Moribundi olim mensilem vitam proflebantur, et cur, XV, 131, 1.

2. Hispani in Peru et Mexico urbibus suis nomina urbium Hispaniarum induunt, IV, 210, 1. Apud eos Mauri ad magistratus non admittuntur, 260, 1. Cur ad bella externa vel novas colonias decendas mittantur, XIV, 192, 2. Olim cum orarent, gladium ad manus habebant, et hostes proflerent, et etiam nunc Hispani rustici iusta de causa gladium incedunt, III, 131, 1; IV, 229, 1. Hispani qua reverentia cum salem exciperent, X, 316, 2. Hispani quos vocant Maranos, XVIII, 418, 2.

HISPANIA. 1. Hispania a rabbinis semper vocatur Sepharad, XIV, 18, 1. Pontus a geographicis ultima pars orbis, *ibid.* In Hispania olim fuere auri et argenti fodinae feracissimae, IV, 450, 1, 2. Et etiam nunc ibi esse testantur nulli, *ibid.* Hanc quomodo Romani subegerint, *ibid.* In ea praecara Scipio Africanus et alii gesserit, *ibid.*

2. Hispania S. Jacobo apostolo debet quod in fide orthodoxa persistit et haereticis perstiterit, XVII, 270, 2. Eam S. Paulus quando adierit, 445, 1, 2. Eius reges cur Catholicis cognominantur, 256, 2. Hispania an sit Tubal, an Antichristo subicienda, XII, 766, 2.

HISTORIA. 1. *Historia commoda*, VIII, 471, 2: *Et si multitudinem scientiae desiderat quis, scilicet praeterita, et de futuris aestimat. Historico utilitas, Job, 208, 1: Interroga enim generationem pristinae, et diligenter investiga patrum memoriam, haeremus quippe sumus, et ignoramus quoniam sicut umbra dies nostri super terram. Et ipsi docebunt te: loquentur tibi, et de corde suo profertur eloquia. Historia est vitae magistra, IX, 217, 4: In multitudine presbyterorum prudentium ita: et sapientiae illorum ex corde conjungere; ut omnem narrationem Dei possis audire, et proverbata laudis non effugiant a te.*

2. *Historia sacra et profanae differentia*, III, 285, 1. *Historias sacras quomodo dietarii Spiritus sanctus, XIX, 304, 1: Omnis Scriptura divinitus inspirata, utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corrigendum, ad erudiendum in justitia.*

Historiae, prophetiae et epistolae sacrae quomodo differant, *Psalms*, I, 291, 1, 2: *Eruclatit cor meum verbum virginum, dico ego opera mea regi. Lingua mea calamus scribae, velociter scribens.*

3. *Variae sacrae Scripturae historiae, de quibus aliqua quaestio exortio.* Historia Osee fornicariam ducentis vere contigit, XIII, 283, 4, 2. Historia Judith quando contigit, IV, 313, 1. Historia Judith contigit post captivitatem Babylonicam, regnante Cambyses, vel Dario Hystaspis, vel Xerxe eius filio, XIII, 502, 1. Estheris historia quando evenit, IV, 357, 2. Historia Estheris octava legitur a Judaeis decima tertia die mensis Adar, 387, 1. Historia Beli et Daniels in lacum coniecti sub Assytyge rege contigit, XIII, 188, 2. Et sub Balsasare, 190, 1. Historia Suzanna (Vide Suzanna), Historia Esdrae et Nehemiae quando contigit, IV, 202, 1. Item historia septem fratrum Machabeorum, 405, 2. Historia Antiochi et Demetrii, 446, 1, 2.

Historia divitis epilonis et Lazari vera est historia, XVI, 220, 1. Historia duorum discipulorum in Emmaus eundem, 274, 1, 2. Historia S. Lucae de Actis apostolicis quot annorum gesta continet, XVII, 40, 1.

HISTORICUS. Historici cujus est historiae fabricam construere, cum architecto comparato, IV, 507, 2. Quod sit ejus officium, *ibid.*: *Sicut extra nove domus architecto de universa structura curandum est; et vero qui pingere curat, quae apta sunt ad ornatum, exquirenda sunt, ita astimendum est et in nobis. Etenim intellectum colligere, et ordinare sermonem, et curiosius partes singulas quasque disquirere, historiae congruit auctori. brevitate vero dictionis sectari, et executiones rerum vitare, brevianti concedendum est.*

Historici gentiles imperfecte res Judaicas tractant, III, 642, 2. Historici prisci saepe non errant in rerum narratione, sed super personis et temporibus, XIV, 164, 2.

HISTRIO Historiosus S. Ambrosius ab Ecclesia repulit, II, 481, 1. Eos ad sacramenta non admittebat Cyprianus, XVIII, 310, 1.

HISTRIX. Histrix quomodo se in periculo imminuent praestet, VI, 137, 2 et seq.

HOBAB. Hobab qualis fuerit, an Jethro, an eius filius, II, 237, 1, 2. Ejus posteritas, *ibid.*, 2. Deituit cum Moses ut eum converteret, 238, 1 (Vide Jethro).

HOC. Hoc in verbis consecrationis est adjectivum, idem, sed confuse significat, quod distincto significat corpus meum, XVIII, 363, 2.

HODIE. Hodie et heri quid in Scripturis, Job, 207, 2. Hodie significat tempus praesens vitae, gratiae et poenitentiae, XIX, 382, 1. Hodie omne tempus complectitur, 356, 1. Hodie quomodo moriamur, X, 284, 1. Hodie competit aeternitati, XVII, 282, 2.

HOLLANDI. 1. Hollandi urbes vastas obsidentes quo pacto eas ita vallo cingunt ut illis succurrī nequeat, IV, 244, 2. Hollandi frugales sunt, VI, 144, 2.

2. Hollandi uno veroque Ecclesiae capite relicto, hodie aequali sunt, et inter se variis haeresibus digladiantur, XIII, 377, 1. Hollandi eujusdam in beatam Virginem blasphemii blasphemii castigatio, II, 165, 1, 2.

HOLOCAUSTUM. 1. Holocaustum quid proprie sit, XV, 563, 2. Holocaustum proprie sacrificium quo tota victima cremabatur, latius sumitur pro qualibet hostia, IV, 223, 2. Holocausti victima debebat esse mascula, II, 442, 2; XIV, 566, 2. Holocaustum jure erat agnus mane et vespere, et per totam diem alla, II, 27, 2 et seq. Holocaustum erat sacrificium laudis et gratiarum actionis, X, 245, 1; 216, 2. Holocaustum cur hebraice vocetur *ola*, XVII, 233, 1. Holocaustum gratius quodnam, *Psalms*, I, 110, 1. Holocausta medullata quoniam dicantur, I, 419, 1. Holocausta vetera erant umbra sacrificii Missae (Vide SACRIFICIA).

2. Holocausta spiritualia, et oblationes quae dicenda sunt, *Psalms*, I, 343, 2. Holocaustum perfectum quid, I, 418, 2. Holocaustum mystice sunt, qui totum Deo dant, XII, 799, 2; 800, 1. Holocaustum inquinatum mystice quid sit, 799, 2.

HOLOFERNES. 1. Holofernes, quis, qualis et quantus, IV, 320, 1. Ejus etymologia, *ibid.* Fuit natione Persa, 345, 2. Holofernes Judaeos et Babylone reversos, ab alio quodam Nabuchodonosore Assyriorum rege invasit, XIII, 502, 1. Quando hoc contigit, *ibid.* Blasphemus quam graves poenas Deo dederit, XI, 465, 1. Captus de amore Judith, IV, 339, 2. Amoribus ebrius ac vino immersus obtruncatur, 344, 1, 2; XI, 339, 2.

2. Holofernes est typus diaboli, cujus caput beata Virgo contrivit, IV, 346, 2. Holofernes noster est gula, superbia, avaritia, etc., *ibid.*

HOMER. Homer mensura triginta modios continebat, I, 380, 1; II, 185, 2; XII, 843, 2. Idem erat coetus, XII, 843, 2.

HOMERITE. Homerite sunt Arabiae Feliciae incolae, XV, 72, 2. Homerite martyres in Arabia, XI, 625, 2.

HOMERUS. Homerus poeta sapientissimus, quando natus, III, 616, 2; V, 4, 2. Homerus fuit longe Mose posterior, XXI, 606, 2. Homerus Graecorum Salomon, Salomoni coevus, IV, 91, 1. Caecus fuit, mente occultissimus, XII, 403, 1. Cur dictus est vomere sua, VI, 420, 1. Homeri *Ilias* ita minutis litteris scripta fuit, ut tota corici nucis includeretur, IV, 507, 1.

HOMICIDA, HOMICIDIUM. 1. *Quid sit et quam grave sit scelus.* Homicidium Scriptura vocat sanguinem, 335, 1: *Maledictum, et mendacium, et homicidium, et furtivum, et adulterium inveniaverunt, et sanguinem sanguinem tetigit.* Homicidae viri sanguinum vocantur, *Psalms*, I, 148, 1: *Ne perdas cum impiis, Deus, animam meam, et cum viris sanguinum vitam meam.* Homicidium quam grave sit scelus, V, 157, 2. *See sunt quae odit Dominus... sceleros sublimis, inquam mendacem, manus effun-*

dentes innoxiam sanguinem. An eo gravius sit esurrito, 166, 1. Etiam fit per calumnias, VI, 380, 1. *Hominem, qui calumniatur, noxiam sanguinem, et usque ad lacum fugerit, non sustinet.* Homicidii nomina etiam verbera, ira, rixae a Deo vetantur, II, 419, 1. Homicidium ejusque praesidia a lege vetantur, XV, 159, 4, 2 et seqq.: *Audistis quia dictum est antiquis: Non occides: qui autem occiderit, reus erit iudicio. Ego autem dico vobis, quia omnis qui transierit fratrem suum, reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri suo rixam, reus erit concilio. Qui autem dixerit, fatue, reus erit gehenna ignis.* Homicidarum fratres mystici qui sint, X, 209, 1: *Qui auferit in sudore panem, quasi qui occidit proximum suum; qui effundit sanguinem, et qui fraudem facit mercenario, fratres sunt.* Sunt quatuor peccata in caelum clamantia, quorum primum homicidium, I, 118, 1, 2; 119, 2: *Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra, XX, 202, 1.* Homicidium sui ipsius an et quando licitum, IV, 360, 2; 561, 1, 2. *Turbis autem irruere in domum ejus, et januam dirumpere, atque ignem adinvicem cupientibus, cum jam comprehenderetur (Rezas), gladio se petiit, eligens nobiliter mori potius, quam subditus fieri peccatoribus, et contra natales suos indignis injuriis agi.*

2. *Homicidii ultio et poena.* Homicidas Dei ultio et poena persequitur ad necem, I, 556, 1: *Quicumque effuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius.* Homicidas ita persequitur Dei ultio, ac si sanguis occisorum, ipsique occisi, aut occisorum larvae vel fariae eos persequerentur, XII, 748, 1: *Propterea, vivo ego, dicit Dominus Deus, quoniam sanguinem tradam te, et sanguis te persequetur: et cum sanguinem oderis, sanguis persequetur te.* Homicida quomodo Deus puniat, detegat mirabiliter, nullis docetur exemplis, II, 473, 2 et seqq. Homicida praesente, quomodo cadaver emitat sanguinem, *ibid.* Justo Dei iudicio pereant gladio, icu serpentum, aut morsu ferarum, XV, 579, 1.

Homicida omnium odio et insectationis est expositus, VI, 380, 1. Semper diffugiet sibi maxima timens, 380, 2. Hominum pium et angelorum opem frustra implorat, *ibid.* Nemo ei, etiam intra abditas cavernas, latibulum grabebit, *ibid.* Etiam in certum mortis periculum se conficit, vel etiam sibi ipsi manus inferit, *ibid.* Eum omnes persequuntur, etiam bestiae, id exemplis probatur, 381, 1. Homicidas persequitur umbra occisi, V, 495, 1: *Peccatores persequitur malum.* Homicidae multi poenitentes ad speluncas confugientes, ibi tota vita austeram egere poenitentiam, VI, 380, 2 et seq.

3. *Homicidii poena legalis.* Homicidii poena etiam apud Judaeos erat poena mortis, I, 611, 2. Pro homicidio occulto mactabatur vitula, II, 473, 1; 474, 2. Homicidas poenitentem praecipit ac iudices, quam haec vindicta pini et salutaris sit, XIII, 529, 1, 2. Homicidae puniendi mortis, nisi necessitate, vel fortuito mortem intulerint, XV, 459, 4, 2.

• *Homicida involuntarii apud Judæos quomodo habebantur.* Homicida involuntarii qualia olim habebant azylla, II, 384, 1, 2. Ius judiciales circa hom homicidas, 384, 1. An eorum causa fuerit agitata in azylo an in loco criminis, *ibid.* In azylo manebant usque ad mortem pontificis, *ibid.* Homicidae ad azylla confugiunt quid mystice significant *ibid.*, 2.

HOMILIA. Homilia de Absalomo inter opera Chrysostomi, non videtur ejus, sed Latini auctoris, III, 497, 2. Homiliae nomine Eusebii Emissemi tritæ, ejuſ sunt auctoris, XII, 412, 1, 2.

HOMO, VIR. I. Hominis creatio. — De hominis creatione, I, 68, 2 et seqq. Hominis causæ quinque a. Nose assignate, efficiens, Deus; materia, limus terre; forma, spiraculum vite; exemplaris, Deus; finalis, anima vivens, 79, 1; *Formavit igitur Dominus Deus hominem de limo terræ, et inspiravit in faciem ejus spiraculum vite, et factus est homo in animam viventem.* Juxta aliquos physicos, homo est opus et fabrica siderum, XII, 88, 1, 2. Hominis singulorumque membrorum ejus graphica descriptio, 79, 2. Ejus structura mirabilis, *Job*, 252, 2: *Nonne sicut lac mulsisti me, et sicut caseum me coagulasti? Pelle et carnibus vestisti me: ossibus et nervis compositi me;* 286, 1. Ex hominis fabrica universa architectonica symmetria sumpta est, 779, 2. Ejus creatio quare a Deo laudata non sit, et de eo creato non dicatur: *Vidit Deus quod esset bonum*, I, 73, 2 et seqq.; IX, 330, 1, 2: *Non laudes virum in specie sua, neque spernas hominem in visu suo.* Cur ultimo loco sit creatus, I, 70, 1. An homines singuli in Adam fuerint, XVIII, 99, 1, 2: *Sicut per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, et per peccatum mors, et ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt.* An ex eo aliquam carnem particulam habeant, XIX, 445, 2: *Per Abraham, et Levi qui decimas acceperit, decimatus est.* Adhuc enim in lumbis patris erat, quando obviavit ei (Abrahæ) Melchisedech, Hominis generatio quo pacto fiat, XVI, 305, 2 et seq. Hominis omnes sunt ejusdem originis, VI, 228, 2. Hominum quam mira fuit statim a diavolo propagatio, I, 163, 1. Homines pauci sunt, respectu angelorum, XVI, 172, 1: *Noite linere, passillus græc.* Respectu angelorum sunt pauci, XIV, 373, 1.

II. Hominis natura et dignitas quam in creatione accepit. — 1. *Homo tribus constat: anima, spiritu et corpore*, XIX, 442, 1: *Integer spiritus vestes, et anima et corpus, sine querela in adventu Domini nostri Jesu Christi servetur.* Hominis octo proprietates examina. *Prima*, quod habeat homo animam incorruptam et individuum; *secunda*, quod anima hominis sit immortalis; *tertia*, quod eadem sit prædita intellectu, voluntate et memoria; *quarta*, quod sit liberi arbitrii; *quinta*, quod capax sit sapientie, virtutis, gratiæ, beatitudinis et visionis Dei; *sexta*, quod cunctis animalibus præesse pos-

sit; *septima*, quod in homine sint proportionaliter omnes rerum gradus; *octava*, quod homo sit imago sapientie Dei, XVIII, 641, 2. E celo constat et terra, IX, 451, 2. Est ex parte angelus, ex parte brutum, 518, 1. Est quasi conflatus ex angelo et bestia, X, 561, 1, 2; XX, 56, 1.

2. *Homo ad Dei imaginem et similitudinem formatus est*, I, 68, 2; 69, 1, 2 et seqq.: *Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram.* Quomodo ad imaginem Dei creatus, 70, 1 et seqq. Imago et similitudo Dei in eo quomodo distinguantur, 70, 2. In quibus imago Dei in eo sita sit, *ibid.* Imago Deinatraliter peccato perdit non potuit, 71, 2. Est etiam in eo imago Dei supernaturalis, *ibid.* In ejus corpore non est proprie imago Dei, sed in eo reuelcet, *ibid.* *Moralis ratio* cur imaginem Dei desit, 72, 1. Homo Dei opus est et imago, et est Geſt effigies insculpta, X, 376, 2; XX, 155, 2: *In ipsa (lingua) maledicimus homines qui ad similitudinem Dei facti sunt;* *Job*, 652, 1: *Spiritus Dei fecit me, et spiraculum Omnipotentis vivificavit me;* 673, 4. Est imago Dei et Deus terrestris et mortalis, XII, 494, 1; XIX, 369, 1: *Minuisti eum paulo minus ab angelis, gloria et honore coronasti eum.* In quibus sit angelo minor, XIX, 368, 2. Est imago SS. Trinitatis, XVIII, 641, 2: *Induite novum hominem qui secundum Deum creatus est, in justitia et sanctitate veritatis.* Hominis triplex gloria, XIX, 369, 2. Homo est imago cæli, I, 52, 2. Est mundi antistes, 69, 2. Est Dei tabernaculum, *Job*, 566, 1: *Quis mihi tribuat, ut sim juxta dies pristinos, secundum dies quibus Deus custodiebat me.... sicut fui in diebus adolescentiæ meæ, quando secreto Deus erat in tabernaculo meo?* Hominis magnificatio mira, 196, 2: *Quid est homo, quia magnificatus eum, aut quid apponit erga eum cor tuum?* Homo est quasi arbor inversa, V, 340, 2; XII, 789, 2; XIII, 56, 1; XIV, 261, 2. Homo arbori assimilatur, XX, 675, 1. Ejus et arboris novem analogiæ, XV, 696, 2. Piscibus comparatur ob varias analogias, XIV, 214, 1, 2 et seq. Homo quam Deo creatori gratus esse debeat, IX, 476, 1: *Deus creavit de terra hominem, et secundum imaginem suam fecit illum.* Quibus stimulis ratione creationis ad virtutem se excitare debeat, IX, 479, 1 et seq.: *Consilium, et linguam, et oculos, et aures, et cor dedit illis excogitandi, et disciplina intellectus replevit illos.*

3. *Anima rationali et libera præditus est.* Dignitas hominis in ratione et natura rationali consistit, VI, 102, 2. Dignitas hominis supra bestias quoad animam, VII, 155, 2. Homo et brutum quomodo inter se differant, 154, 1. Homo similis bestiis corpore, non anima, *ibid.* Gustu et tactu cætera animalia antecedit, XX, 419, 1, 2. In se continet omnia animalia, XI, 536, 1. An duas habeat animas, bonam et malam, item sensitivam et rationalem, XVIII, 565, 2: *Caro concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem.* Homini jam inde ab initio a Deo sapientia indita,

IX, 1. Cum Dei notione homines in mundum veniant, XV, 466, 2. Homo habet liberam arbitrium, IX, 448, 2 et seq. *Deus ab initio constituit hominem, et reliquit illum in manu consilii sui.* Est velut centurio qui præest sensibus, viribus et potentiis suis velut militibus, XV, 227, 2. Homines aliqui non sunt ex natura boni, aliqui mali, sed habent liberum arbitrium ad producendum opera bona aut mala, XV, 212, 2. Septem dotes homini inditæ, IX, 478, 1. Item alia quatuordecim, 479, 1 et seq. Ejus dignitas in duodecim prerogativis consistit, I, 69, 1.

4. *Homo est finis et compendium mundi creati*, XIV, 335, 1; XVIII, 641, 2. Homo microcosmus factus, cur, VII, 141, 4; XIV, 261, 1. Homines sunt miraculum mundi, XX, 153, 2. Cur homo vocetur creatura sæculi, X, 296, 1: *Creaturam avi confirmabunt, et deprecato illorum in operatione artis.* Dicitur omnis creatura, est vinculum omnis creaturæ, mundi miraculum et microcosmus, XV, 718: *Prædicale Evangelium omni creaturæ;* XVIII, 138, 2; XIX, 78, 2 et seq. Hominis encomium, IX, 480, 1; XVIII, 354, 1: *Vir non debet velare caput suum: quoniam imago et gloria Dei est.*

5. *Homo habet in omnia creata dominium*, IX, 477, 1: *Dedit illi potestatem eorum quæ sunt super terram.* Posuit timorem illius super omnem carnem, et dominatus est bestiis et volatilibus. Est velut rex, XVI, 369, 2. Ejus dominium in bestias quid doceat, I, 72, 1, 2: *Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram; et præsit piscibus maris, et volatilibus cæli, et bestiis, universæque terræ, omnique reptili quod movetur in terra.* Id quale futuram fuisset in omnes creaturas in statu innocentie, *ibid.* Quomodo id post peccatum immittunt fuerit, *ibid.* Tropologie dominium hominis in bestias quid significet, *ibid.*

6. *Hominis quoad naturam corpoream conditioes aliquæ.* Homines nonnulli bestias vultu referunt, XXI, 105, 2 et seq. Homo sine somno an vivere possit, VII, 302, 2: *Est homo qui diebus ac noctibus somnum non capit.* Homo septem diebus jejunans moritur, XV, 419, 1. E virorum uberibus aliquando lac expressum, VII, 473, 2. Viros eximios Deus corpore parvo formavit, XIV, 405, 1, 2. Homo mortuus in terram revertitur, X, 330, 2: *Omnia quæ de terra sunt in terram convertentur, et omnes aquæ in mare revertentur.* Ex hominis sepulchro cadavere bestie et vermes nascuntur, IX, 314, 1: *Cum enim morietur homo, hæreditabit terpenes, et bestias, et vermes.*

7. *Hominis definitio et epitheta.* 1. *Hominis definitio secundum philosophos*, VII, 48, 4, 2. *Hominis ænigma*, XIII, 90, 1.

2. *Hominis epitheta*, I, 80, 2. Homo a materia dicitur *Adam*, sed post peccatum et ærumnas dicitur *Enos*, id est obliviosus, et oblivioni cito tradendus, item miser et ærumnosus, XII, 146, 1.

Homo designat plebeios, vir nobiles, cum simul ponuntur, XI, 460, 1: *Et incurvabitur homo, et humiliabitur vir.* Vir, in Scriptura profeta strenuum significat, V, 563, 1: *Aqua profunda verba ore viri: et torrens redundans fons sapientia.* Item probum, honestum, virtutis studiosum, VI, 95, 1: *Omnia via viri recta sibi videtur.* Vir dicitur a virtute, XIII, 321, 1; XX, 48, 1: *Beatus vir qui suffert tentationem.* Viri nomen qui vere mereantur, XII, 51, 1, 2: *Circuite vias Jerusalem, et aspice, et considerate, et quærite in plateis ejus, an inveniat virum facientem iudicium, et querentem fidem.* Viri nomen merentur qui animo sunt virili et excelso, X, 426, 1: *Laudemus viros gloriosos, et parentes nostros in generatione sua.* Viri et filii hominum in Scriptura sacra quomodo distinguantur, V, 205, 1, 2: *O viri, ad vos clamato, et vox mea ad filios hominum.* Vir cur vocari velit Dominus a synagoga, non Dominus, XIII, 320, 2: *Et erit in die illo, ait Dominus: vocabit me, et non vocabit me ultra, Baab.* Vir dolorum, misericordiarum, etc., quomodo ad Hebræos sumatur, XIII, 280, 2; XVIII, 502, 2. Vir sanguinum est latro et homicida, XIII, 335, 2. Viri numeri sunt viri pauci, XI, 247, 2; 248, 1. Viri mensuræ dicuntur qui sunt vastæ molis, XII, 696, 1. Viri Beial qui dicuntur, *Psalm*, II, 173, 1.

III. Hominis conditio post lapsum. — 1. *Homo post peccatum miser et corruptio*, VII, 451, 4, 2: *Dixi in corde meo de filiis hominum ut probaret eos Deus, et ascenderit quies esse bestiis.* Quomodo per Adam redditus miser, infirmus et peccato obnoxius, X, 325, 1: *Occupatio magna creata est omnibus; et fugum gravi super filios Adam, a die exitus de ventre matris eorum, usque in diem sepulture, in matrem omnium.* Homo nascitur in peccato et exosus Deo, *Job*, 340, 2: *Ecce inter sanctos ejus nemo immulabatur, et cæli non sunt mundi in conspectu ejus.* Quanto magis abominabilis et inutilis homo, qui bibit quasi aquam inquietudinem? Homo mortuus per peccatum, III, 646, 2. Homo post peccatum, est merum tentationum et calamitatum ludibrium, XIII, 394, 1, 2. Homo omnis peccator est, VI, 277, 2. Seipsam excentis, nihil nisi malum reperiet, X, 21, 2: *Si non in timore Domini tenuerit se instanter, cito subvertetur mens tua.*

Hominis villitas et miseria, I, 224, 2: *Quia seme, capiti, loquar ad Dominum meum, cum sim pilulus et cinis;* XI, 449, 2: *Vox dicentis: Clama. Et dixi: Quid clamabo? Omnis caro fenum, hominum villitas respectu Dei, XX, 36, 2; Job, 616, 1: Numquid justificari potest homo comparatus Deo, aut apparere mundus natus de muliere? Compositus Deo non justificatur, Job, 219, 2: Vere scio quod ita sit, et quod non justificetur homo compositus Deo. Homo in se miseria et ærumna nihil, IX, 314, 2; 318, 2; 503, 2 et seq.: *Quid est homo, et quæ est gratia illius? et quid est bonum, aut quid nequam**

Illius? X, 419, 2; XI, 498, 2 et seq. Est stilla stillicite, XI, 498, 2: *Eccc gentes quasi stilla stillicite, et quasi momentum staleræ reputatæ sunt.* Est velut unus pilus coram Deo, XII, 540, 1. Dei ludicrum, XI, 542, 2. Homo nihil, vanitas, mendacium, XVIII, 68, 1: *Est Deus verax, omnis autem homo mendax.* Ex se nihil est, et nihil potest, Job, 165, 2. domo universæ, vanitas, 269, 4; 270, 4: *Ipsæ enim (Deus) novit hominum vanitatem, et videns iniquitatem nomine considerat?* Homo cur dicatur vanitas vanitatum, VII, 17, 2. Homo pulvis et cinis est, XIV, 72, 2: *In domo pulveris, pulvere eos conspergit.* Hominum cogitationes vane, XVIII, 273, 1, 2: *Domini novit cogitationes sapientium, quantum vanæ sunt.* Illius miseria quanta sit, XII, 544, 2. Ejus vanitas fugacitas, et fallacia, I, 109, 4 et seqq.: *Pulvis es, et in pulverem revertieris.* Est vas cinerum, Job, 332, 4: *Roborasti eum, ut in perpetuum transiret; immutabis faciem ejus, et emittes eum.* Licet habeat unum esse, habet tamen innumera non esse, I, 453, 2. Homo quid sit, cui similis, quod habeat socios, quot modis variabilis, XIV, 17, 2. Est umbra somnium, XIII, 30, 2. Est somnium lusus, VII, 69, 2: *Vidi cuncta quæ sunt sub sole, et ecce universa vanitas et afflictio spiritus.* Hominum spes est velut somnium, *ibid.* Homo est ipsa calamitas, Job, 404, 2. Est putredo et vermis, 332, 1. Homo repule est propter tres analogias, XIV, 218, 4.

2° *Hominis ignorantia et insipientia.* Homo nascitur insipiens, quomodo, XVIII, 71, 1, 2. Homo nescit quid sibi prosit vel obsit, Job, 227, 2. Nihil novit comparatione Dei, VI, 423, 1; 424, 1, 2: *Stultissimi sum vicorum, et sapientia hominum non est mecum.* Hominum scientia est docta ignorantia, VII, 78, 2: *In multa sapientia, multa... indignatio; et qui addit scientiam, addit et irroboræ.* Homines ignorant Dei consilia, Job, 495, 1: *Ab impotente non sunt abscondita tempora, qui autem novoverunt eum, ignorant dies illius;* 498, 2. Homo multis se miscet questionibus, VII, 281, 2: *Solummodo hoc invenit quod fecerit Deus hominem rectum, et ipse se infinis miscerit questionibus.* Incertus est ad Deo exauditus sit, Job, 232, 2: *Et cum innocentem exaudierit me, non credo quod audierit vocem meam.* Nescit an amore, an odio sit dignus, quo sensu sit intelligendum, VII, 295, 2.

3° *Ejus cæcitas.* Homo respectu Dei est cæcus, XVII, 329, 2. Hominum juxta prodentiam pollicam viventium cæcitas, XIII, 233, 1. Homo sibi apparatus iustus et candidus per Tobiam cæcum adembratur, IV, 303, 2.

4° *Ejus mutabilitas.* Homo est mutabilitati obnoxius, VI, 47, 2: *Aperti os tuum nullo, et causis omnium flitium qui pertransiunt.* Ejus inconstantia et mutabilitas, IX, 351, 4. Lunæ assimilatur, X, 32, 2: *Homo sanctus in sapientia manet sicut sol; nam stultus sicut luna mutatur.* Quam

mutabiles et variables sunt homines, XIV, 597, 1. Homo felix a se calamitoso diversus, Job, 72, 1. Homo ex Deo natus in sensu diviso potest peccare, XV, 212, 2. A fide et gratia Dei excedere potest, XVIII, 193, 2: *Propter incredulitatem fracti sunt, tu autem fide stas; noli altum sapere, sed time.*

5° *Hominis impotentia, infirmitas, et fragilitas.* Homo per se intelligere nequit quid sibi, et agendum, quid in dubio eligendum, VI, 76, 2: *Vis autem hominum intelligere potest viam suam?* Homo per se solum non potest ad Deum converti, sine gratia preveniente, V, 243, 1. Ejus in operando continua infirmitas, XV, 402, 1. Homo velut statera est, in qua anima et corpus sunt bilantes, V, 313, 2. Homo multa potest in his quæ quasi instrumentum operatur, ulteriora vero tentans, frustra laborat, XI, 245, 2. Ejus fragilitas in hac vita, XVIII, 69, 1. Est miser, fragilis et desperatus, XIX, 368, 2. Ejus fragilitas ad labendum, IX, 495, 2; 496, 1; 497, 1, 2: *Quid lucidius sole? et hic deficiet. Aut quid nequius quam quod excogitavit cor et sanguis? et hoc arguetur.* Virtutem altitudinis cæci ipse conspicit; et omnes homines terra et cinis. Fragilis est et mendax, X, 47, 2. Homines a diabolo mentiri didicerunt, XVI, 450, 2: *Cum loquitur mendacium (diabolus), ex propriis loquitur, quia mendax est, et pater ejus.* Quomodo dicitur pravus et fallax contra hereticos, XII, 141, 1: *Pravum est cor omnium, et inservabile.* Duplex homo non est integer, Job, 6, 1. In peccatum facile labitur, nisi timore Dei retineatur, 21, 4. Foliolum est a vento raptum, XI, 742, 1, 2: *Cecidimus quasi folium universi.* Quam aegre salvetur, XX, 118, 1.

6° *Hominis vitæ fugacitas et mortalitas.* Homo est fluvius assidue in mortem deductus, VII, 48, 2. Homines arborum foliis similes sunt, IX, 438, 1 et seq.: *Sicut folium fructificans in arbore viridi: Alia generantur, et alia deiciuntur; sic generatio carnis et sanguinis; alia finitur, et alia nascitur.* Ut folia cadunt, Job, 314, 1: *Contra folium quod vento rapitur, ostendis potentiam tuam, et stipulam siccam persequeris.* Est herba similis, 195, 2; 316, 2. Homo hos *ἄρροαλλε* uno die transiens, 317, 1: *Qui quasi flos egreditur et contritur, et fugit velut umbra, et nunquam in eodem statu permanet.* Homo in imagine pertransit, 394, 2. Ut flos perit, 189, 1. Ut nubes evanescit, *ibid.*: *Sicut consumitur nubes, et pertransit; sic qui descenderit ad inferos, non ascendet.* Homo bulla, 195, 2. Est vanitas et vapor, 208, 1: *Sicut umbra dies nostri sunt super terram.* Consumitur sicut vestimentum, 314, 2: *Qui quasi putredo consumendus sum, et quasi vestimentum quod conseditur a tineâ.* Homo quasi navis est, XII, 605, 2. Ejus vitæ quasi brevis, fragilis et incerta, XIII, 621, 1: *Omnes homines paulatim moriuntur, X, 552, 2: Et per morte defuncte deprecatus sum, Homo creature est immortalis, XVIII, 98, 4: Sicut per unum ho-*

minem peccatum in hunc mundum intravit, et per peccatum mors, et ita in omnes homines mors pertransiit. Non ex natura, sed peccati necessitate mortis est obnoxius, 132, 1, 2: *Corpus quidem mortuum est propter peccatum (Vide Vita).*

IV. *HOMINIS REGENERATIO.* — 1° *Homo lapsus, per Christum redemptus est.* Homines, non angelis Christus gratiam et gloriam meruit, XVIII, 597, 2. Quantum contulerit Christus, carnem assumendo, XX, 510, 1, 2. Homo factus bestia agnoscat Christum in presepe collocatum, XV, 60, 2. Homines exaltati sunt, cum Deum incarnatum habent pro fratre, XVI, 59, 1. Deo fratre gloriari potest homo, IX, 481, 2. Sunt servi Christi duplici titulo, XV, 533, 2. Quomodo a Deo diligantur, XIX, 368, 1, 2. Hominis obliviosi Deus memor est, Job, 496, 2.

2° *Hominis regenerati quis sit finis?* Homo creatus ad beatitudinem, XXI, 243, 1. Ejus primum bonum quod sit, VII, 164, 2 et seq. Ejus vera felicitas in solo Deo sita est, 281, 1. *Hoc est omnis homo, quod sit, 412, 1: Finem loquendi pariter omnes avidimus. Deum time, et mandata ejus observa; hoc est enim omnis homo.* Homines ad Deum dirigere erat finis templi, III, 597, 1, 2. Hominis proprium est mente cælum contemplare, quæ infra sunt posita, despicere, 292, 1. Homo recto corpore creatus ad cælestia semper intendere debet, XVI, 189, 1. Homines æternis, non fluxis rebus incumbere debent, VII, 48, 2 et seq. Homo duas habet domos, terrestrem et cælestem, XVIII, 450, 4: *Scimus enim quoniam si terrestris domus nostra hujus habitationis dissolvatur, quod ædificationem ex Deo habemus, domum non manufactam, æternam in cælis.* Hominis facies in rotis, quid ad litteram et allegorice significet, XII, 509, 2.

3° *Homo istum finem quomodo assequi debeat.* Primo. *Homo quantopere Deo sit astrictus,* XVII, 90, 1. Quamvis conditus sit liber, habet tamen legem qua refrænetur, IX, 450, 1: *Si volueris mandata servare, conservabunt te, et in perpetuum fidem placitum facere.* Hominis via quomodo non sit ejus, XII, 94, 2: *Scio, Domine, quia non sit hominis via ejus.* Solo nature lumine et viribus Deum videre nequit, vel beari, XVIII, 115, 2. Nec in hac vita Deum essentialiter videt, 501, 2. Sapientia divina est de communicari querit, VI, 429, 1 et seq. *Omnis sermo Dei ignitus, olypeus est sperandus in se.* Gloria Dei est finis præcipuus quem intendere debeat homo, V, 217, 1. Homines exiliter Deum glorificant, 216, 2. Minus Deo reddunt quam fumina mari, VII, 55, 2. Hominis summum opus est sacrificium, III, 649, 1.

Secundo. *Homo quomodo spiritualiter reviviscat,* Job, 323, 2. Per Dei timorem spiritualiter nascitur, VII, 132, 1. *Tenapus nascendi, et tempus moriendi.* Homo mutandus, ut ejus opera mutantur, XV, 308, 1: *Aut facite arborem bonam, et fructus ejus bonus; aut facite arborem malam, et fructus ejus malus; si quidem ex fructu arbor cognoscitur.*

Quis dicatur homo interior et exterior, XVIII, 443, 1, 2: *Licet is, qui foris est, noster homo corrumpatur, tamen is qui intus est, renovatur de die in diem;* 616, 2: *Del vobis (Dæca) secundum divitias gloriæ suæ, virtute corroborari per Spiritum ejus in interioribus nominem.* Exterior homo quis sit et quibus ab Apostolo nominibus vocetur, ejus proprietates, XVIII, 125, 1: *Condite legi Dei secundum interiorem hominem.* Unus homo, ratione diversorum statuum, vocatur exterior vel interior, *ibid.* Utriusque hominis exterioris et interioris septem incrementa et ætates, 633, 2 et seq. Homo interior suo modo exteriori proportionatur, XX, 257, 2. Absconditus homo quis dicatur, XX, 313, 1: *Qui absconditus est cordis homo, in incorruptibilitate quieti et modesti spiritus.*

Homo vetus et novus quis dicatur, XVIII, 409, 2: *Hoc scientes, quia vetus noster homo simul crucifigatur est;* 639, 2. *Deponere eos secundum pristinam conversationem veterem hominem;* XIX, 105, 2: *Expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis.* Homo vetus dupliciter est cum Christo crucifixus, XVIII, 409, 2. Et dupliciter corrumpitur, 639, 2 et seq. Homo ut a peccato reviviscat, confiteri debet homini, non angelo, XX, 219, 2: *Confitemini ergo alterutrum peccata vestra.*

Tertio. *Homo ne in peccatum labatur, summopere cavere debet,* XVIII, 406, 1, 2 et seq. Homo peccans in uno multa perdit, VII, 329, 2: *Melior est sapientia quam arma bellica: et qui in uno peccaverit, multa bona perdit.* Ipse sibi pro peccatum interitum creat, V, 42, 2: *Ipsi quoque contra sanguinem suum insidiantur, et moliantur fraudes contra animas suas.* Homo in vitia deluens non est homo, sed quasi bestia, VII, 413, 1; XII, 48, 2: *Intuitus sum, et non eral homo.*

Quarto. *Homo coram Deo se humiliare debet.* Quid debeat Deo, non superbiat, IX, 479, 4 et seq. Quia Consideratione se humiliet, X, 348, 1, 2: *Memento quæ ante te fuerunt, et quæ superventura sunt tibi; hoc iudicium a Domino omni carni.* Coram Deo se gerat ut lutum, XII, 150, 4: *Eccc sicut lutum in manu figuli, sic vos in manu mea.* Homo luto comparatur, Deo figulo, XVIII, 170, 1, 2; 171, 1, 2: *Nunquid dicit figmentum et qui se finxit: Quid me fecisti sic? Hinc sapere descendendum homini ad domum figuli, et originem suam, 171, 2. Si habet homo unde se extollat, habet etiam unde se humiliet, XIV, 554, 4. Infirmitatem suam respiciens, non potest de contemplatione extolli, XII, 793, 2. Villitatem suam si inspicat, se deiciet, XIII, 395, 2: *Devoratus est Israel, factus est quasi vas immundum.* Homo superbus est vacuus, Job, 270, 2: *Vir canus in superbiam erigitur, et tanquam pulvere onagris se liberum putat.* Hominis fastus quo aliquando assurgat, IV, 322, 2: *Præcepit enim illi Nabuchodonosor rex ut omnes deos terræ exterminaret, viderelicet, ut ipse solus diceretur Deus ab his nationibus.* Homo pro-*

fidens sibi, fragilis est et labitur, XV, 590, 1. Cur majora et futura querere non debeat, VII, 160, 2. et seq. Omnes homines sunt plantae a Deo plantatae, XV, 353, 1: *Omnis plantatio quam non plantavit Dominus meus cadet, eradicabitur*. Homo si se Deo moventi impellentique accomodat, salutem suam in tuto collocabit, XII, 510, 1, 2 (Vide HUMILITAS).

Quinto. In omnibus homo se Deo subijcere debet. Omnes homines in manu Dei sunt, X, 174, 2; 175, 1: *Quasi lutum figiti in manu ipsius, plasmare illud et disponere. Omnes viae sunt secundum dispositionem ejus. Sic homo in manu illius qui se fecit*. Homini creata est, conservatur et servit omnis res creata, hinc ipse Deo obsequi et famulari debet, X, 383, 1, 2. Homo plus pendet a Deo quam a se, 417, 1; 418, 2. Omnes homines sunt Dei mendici, XV, 190, 2: *Panem nostrum super substantialiam da nobis hodie*. Homines rerum suarum non sunt possessores aut domini, sed solum usufructuarii, XVIII, 315, 1: *Et qui emunt, tanquam non possidentes: et qui utuntur hoc mundo, tanquam non utantur*: Homo Deo se subijcere debet in agnibus et laboribus pro Christo fortiter subeundis, XX, 377, 1. Qua ratione discat se plene Deo resignare, VII, 249, 1. Tribulationibus sit flexibilis, et obediens Deo, XVIII, 92, 1: *Gloriamur in tribulationibus, scientes quod tribulatio patientiam operatur*. Virum probum et bonum cur sinat Deus alicui, IV, 305, 2: *Quia acceptus eras Deo, necesse fuit ut tentatio probaret te*. Non ad hominem, sed ad Deum confugiat, III, 655, 2. Hominum laus et iudicia contemnenda sunt, XVIII, 278, 1: *Mihi pro minimo est ut a vobis iudicer, aut ab humana die*. Sperans in homine magis quam in Deo, est quasi arbor diris et maledictionibus devota, XII, 139, 1, 2: *Maledictus homo qui confidit in homine, et ponit carnem brachium suum, et a Domino recedit cor ejus. Erunt enim quasi myrica in deserto, et non videbitur cum venerit bonum*. Homines christiani in angustiis et periculis constituti Dei opem implorant, IV, 458, 1.

Sexto. Omnimodo sanctitati suae vocationi propriae homini studendum. Quod unus homo alteri praecellat, non est a natura, sed a Dei voluntate et electione, X, 169, 1. Deus varios hominum ordines statuit ob tres causas, *ibid.* Homines justi quare in caelo scribantur, et vani in terra, VII, 63, 2. Qui homines terrae, et homines caeli vocentur, VI, 112, 2. Forum alii a Deo benedicuntur et exaltantur, alii maledicuntur et humiliantur, X, 174, 1, 2; 175, 1; 477, 4. Homines alii fortunati, alii infortunati, I, 304, 1 et seq. eorum exempla, *ibid.* Unde talis disparitas contingat, 301, 2: *Experimento didici quia benedixerit mihi Deus propter te*. Cur Deus in hac vita hominum fortunas disparas efficiat, 304, 2. Id a Dei speciali providentia proveniat, *ibid.* Viri insignes a puero electi, XV, 425, 1: *Sinite parvulos, et nolite eos prohibere ad me ve-*

nire; talium est enim regnum caelorum

Homines non sunt consulendi in Dei vocatione, XVIII, 522, 2: *Cum autem ei placuit qui me segregavit ex utero matris meae, et vocavit per nomen suum, continuo non acquievi carni et sanguini*. Homo saepe seipsum interroget singula praedictamenta obeundo: *tu quis es, quoad substantiam, quantitatem, qualitatem, relationem, actionem, passionem, locum, tempus, situm et habitum*, XVI, 314, 2 et seq. Homo creatus est ad laborem, Job, 130, 2: *Homo nascitur ad laborem, et avis ad volatum*. Homo debet esse alatus ad laborem, sicut avis ad volatum, 132, 2. Homo terrenus ad laborem, et spiritualis ad volatum nascitur, *ibid.* Homo nascitur ad laborem, non ut finem, sed ut medium, 133, 1. Qualem laborem a nobis exigit Deus, *ibid.* Deus quaerendus ab homine per vitam activam et contemplativam, 133, 2. Homo natus et renatus ad labores, *ibid.* Homo natus ad laborem, non ob peccatum, VI, 509, 2: *Anima laborantis laborat sibi, quia compulsi eum os suum*.

Homo semper debet aliquid agere; si non bonum agat, necessario ad vana et mala deflectet, X, 187, 1, 2: *Mille illum in operationem, ne valet; nullam enim militiam docuit otiositas*. Homini cur instanter operandum, VII, 319, 2: *Quodcumque facere potest manus tua, instanter operare; quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quo properas*. Viri sibi opes labore parare debent, VI, 326, 1: *Mulier gratuita exspectat gloriam, et robusti habebunt divitias*.

Homo per virtutem fit sapiens, VII, 74, 1. Vir cogitationum quoniam dicitur, V, 422, 2 et seq. Vir sapiens agit quod vult aliquid intelligere, VII, 273, 2: *Lustravi universa animo meo, ut scirem, et considerarem, et quaererem sapientiam et rationem; et ut cognoscerem impietatem stulti et errorem imprudentium*. Homo ab homine doceri debet, XVII, 214, 1: *Surgo et ingredere civitatem, et ibi dicatur tibi quid te oporteat facere*. Homines Deus utitur ad homines docendos, XXI, 278, 1. Homo perversus quo sensu incorrigibilis est, VII, 259, 2: *Considera opera Dei, quod nemo possit corrigere, quem ille desperavit*. Eius ornatus et virtus, 283, 2: *Sapientia hominis lucent in vultu ejus*. Eius ornatus sunt boni mores, non pretiosae vestes, II, 881. Vir a puerili stultitia alienus est, et feminis vestibus non induetur, Job, 2, 2; 3, 1. Viri effeminati dicuntur feminae, XII, 592, 1, 2. Cur felix qui contemptat opes, VII, 210, 2: *Qui amat pecunias, fructum non capiet ex eis*. U si dives, quid illi sit agendum, 211, 2 (Vide CHRISTIANI, SANCTI).

Septimo. Exempla hominum qui iusta virtutis et sanctitatis regulas vitant. Viri sancti genuina descriptio, XIV, 466, 1, 2: *Lapides sancti elevabuntur super terram ejus*. Vir sanctus sanctus elev-

ret et pontifex, VII, 230, 1. Vir justus est agricola Dei, XI, 402, 4, 2. Vir perfectus est domus Dei, Job, 197, 1. Vir secundum cor Dei, quis, III, 337, 1: *Quaeritis sibi Domitius virum iuxta cor suum*. Cur dicantur viri sancti viri Dei, XIX, 260, 2: *Tu autem, o homo Dei, haec fuge*. Viri probi ad magistratus capessendos compellendi sunt, XIX, 209, 1, 2.

Vir constantis imago, XI, 505, 1, 2. Viri fortes nunquam de malis queruntur, XII, 164, 1, 2. Vir fortis nullis cedit malis, V, 573, 2: *Spiritus viri sustentat imbecillitatem suam*. Viri fortes cur gloriosum mortem in gloria vitae anteponant, IV, 450, 2. Viri fortes quomodo se gerant in aliqua seditione, aut tumultu reipublicae, XI, 216, 1. Viri constantes lapides, infirmi vero pulvis dicti, Psalm. II, 181, 2: *Quoniam placuerunt servis tuis lapides ejus, et terra ejus miserabuntur*.

Viri quidem illustres sunt Ecclesiae et ordinis sui corona, V, 430, 1: *Corona sapientium, divitiae eorum*. Viri illustres indicio columbae saepe designati, XI, 705, 4, 2. Viri illustres cur plerumque ærumnosi, XII, 711, 2. Viri magni semper in opere et motu sunt, 508, 2. Viri magni quomodo iuxta Platonem fiant volucres, XI, 427, 1.

Octavo. Hominis officia erga alios homines. Omnes homines sunt invicem fratres, XV, 175, 2. Homo omnis nobis est proximus et quasi frater, 484, 2: *Diliges proximum tuum sicut teipsum*, XVI, 151, 2; 153, 2. Omnis homo alteri communi creatione amicus est, XVII, 222, 1. Homo hominem amat, quia humanitatem suam amat, quam videt in altero, IX, 395, 1, 2: *Omne animal diligit simile sibi; sic et omnis homo proximum sibi*. Omnis caro ad similem sui conjungetur. Homo a natura ad filiorum amorem inclinatur, ut eos gloriosos post se relinquat, III, 464, 2. Alter alterum in quilibet re exacuit, VI, 347, 2: *Ferrum ferro exacuitur, et homo exacuit faciem amici sui*.

Homo hominibus ignoscat, X, 48, 1: *Homo homini reservet iram et a Deo quaerit medelam*. Homo et Deus diversimode se gerunt in condonandis offensis, XIII, 434, 1: *Non faciam iram meam; non convertere ut disperdam Ephraim; quoniam Deus ego, et non homo*. Homo immisericos, est respectu Dei summe immisericos, XV, 415, 1, 2 et seq. Homines erga consimiles sunt belluini immaniores, VI, 16, 2. Viri sanguinum et dolosi quomodo plectantur, Psalm. I, 361, 1, 2: *Vir sanguinum et dolosi non dimidiabunt dies suos* (Vide IGNOSCERE, INJURIA).

Cum hominibus perversis non conversandum, IV, 286, 2: *Noli ex eo (pane tuo) manducare et bibere cum peccatoribus*. Malum est hominibus placendum studium, Job, 173, 1. Hominibus placentes, in gravia mala incurrent, VI, 412, 2; 413, 1: *Qui timet hominem, cito corruet*, Psalm. I, 349, 1: *Quoniam Deus dissipavit ossa eorum qui hominibus placent, confusi sunt, quoniam Deus sprevit eos*. Vir

qui ab haeretico seduci se patitur, mulier haberi debet, non vir, XIX, 300, 1. Vir a mulieris consortio patietur detrimentum, X, 370, 1, 2: *De vestimentis enim procedit linea, et a muliere iniquitas viri*. Viri iniquitas quo sensu melior sit benefactio mulieri, 371, 1, 2: *Melior est enim iniquitas viri quam mulier benefactio, et mulier confundens in opprobrium*.

Nono. *Quae sint officia viri erga uxorem*. Vir et uxor sunt una caro, IV, 284, 1. Vir et uxor sunt una persona politica, IX, 117, 1. Gloria viri quomodo sit mulier, XVII, 354, 1: *Mulier autem gloria viri est*. Vir naturaliter appetit feminam, XIX, 213, 2. Vir cur adeo appetat mulierem, XV, 419, 1: *Qui fecit hominem, ab initio masculum et feminam fecit eos*. Et dicit: *Propter hoc dimittet homo patrem et matrem, et adheret uxori suae. Et erunt duo in carne una*.

Vir superat feminas iudicio et ratione, XVIII, 396, 2: *Mulieres in ecclesiis taceant, non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut et lex dicit*. Est illis dignior, XIX, 205, 2: *Docere autem mulieri non permitto, neque dominari in virum, sed esse in silentio*. Adam enim primus formatus est, deinde Eva; et Adam non est seductus, mulier autem seducta in pravocatione fuit.

Vir non uxoratus adulteratur saepe et fornicatur, X, 244, 1. Similis est avi nido carenti, *ibid.*: *Quis credit et qui non habet nidum et defleat ubi-cumque obscuraverit*? Vir diligenter advertat qualem ducat, 240, 1, 2: *Omne masculum excipit mulier, et est filia melior filia*. Vir et uxor invicem consentire debent, IX, 668, 2: *In tribus placitum est spiritui meo, quae sunt probata coram Deo et hominibus: concordia fratrum, et amor proximorum, et vir et mulier sibi bene consentientes*. Vir conjugatus sui corporis potestatem non habet, XVIII, 300, 2: *Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir; similiter et vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier*. Non magis ab uxore divertere potest, quam hec ab illo, 305, 2: *Is qui matrimonio juncti sunt, praecipio non ego, sed Dominus, uxorem a viro non discedere*. Uxorem circumducit, non alias, 328, 2. Uxori amore se accomodat, ejus aliquoties est caput, X, 339, 1: *Amicus et sodalis in tempore convenientes, et super utrosque mulier cum viro*. Cur eam debeat diligere, XVIII, 663, 2: *Vir debet diligere uxorem suam ut corpora sua*. Ipse Christo, hec Ecclesiam comparatur, *ibid.* Et competit amor, uxori timor et reverentia, 667, 2: *Vir ne sinat uxorem dominari, IX, 279, 2: Non des mulieri potestatem animae tuae, ne ingrediar in virtutem tuam, et confundaris*; 130, 1: *Fito et mulieri, fratri et amico non des potestatem super te in vita tua*. Viro praereat uxor, XVIII, 691, 2: *Si non ambulaverit (uxor) ad manum tuam, confundet te in conspectu inimicorum*. Vir quietus et tranquillus difficulter uxorem loquacem fert, IX, 686, 2: *Sicut ascensus*

arenosus in pedibus veterani, sic mulier linguata homini quieto. Viri esse debent in divinis docti, ut uxorum questionibus satisfaciant. XVIII, 396, 2: *Si quid voluit discere, domi viros suos interrogent.* Eam magis exemplo quam verbo doceat virtutes. X, 14, 2. Nec ei nimis multa et magna committat. 15, 1. Vir infidelis per uxorem fidelem sanctificari potest. XVIII, 306, 2: *Sanctificatus est enim vir infidelis per mulierem fidelem.* Vir bonae uxoris diutius vivet. X, 1, 1, 2: *Mulieris bonae beatus vir; numerus enim annorum illius duplex.* (Vide MATRIKONIUM, UXOR).

Decimo. Omnes homines coram Christo in die iudicii comparebunt. XV, 534, 1: *Et congregabuntur ante eum omnes gentes, et separabit eos ab invicem, sicut pastor segregat oves ab haedis.* Homines quomodo iudicandi secundum Platonicos, XI, 259, 2. Non secundum visionem oculorum iudicabit, neque secundum auditum curium arguet. An sint salvandi quot angeli ceciderunt, XXI, 242, 2 et seq.: *Et cauda ejus trahebat tertiam partem stellarum, et misit eas in terram.* Homines beandi partem angelorum lapsorum implent, *ibid.* Homines erunt post resurrectionem perficiores quam modo, XX, 487, 1. Quo sensu occurreremus omnes in virum perfectum, XVIII, 632, 1, 2: *Donec occurreramus omnes in unitatem fidei, et agnitionis filii Dei in virum perfectum, in mensuram altatis plenitudinis Christi.* Per virum perfectum intelligenda est tota Ecclesia, 632, 2 (Vide JUVENIO, RESTAURATIO).

HONESTAS, HONESTUS. 1. Honestas in Scriptura saepe significat divitias. IV, 351, 1. In Ecclesiastico capitulum pro divitiis, IX, 648, 1: *Flores mei, fructus honoris et honestatis; X, 110, 2: Virgilia honestatis tabefaciet carnes, et cogitatus illius auferet somnum.* Honestatis tres hostes, gula, inertia, luxuria, VI, 114, 1: *Qui diligit epulas in egestate erit; qui amat vinum et pingua, non dilabitur.*

2. Honestum bonum praestat utili, V, 542, 2. Honestatis omnis hostis est avara cupiditas, XVIII, 638, 2: *Qui desperantes, semetipsos tradiderunt impudicitiae in operationem immunditiae omnis, in avaritiam.* Honestas muliebris velamen exigit, 353, 1: *Omnis autem mulier, orans aut prophetaans non velato capite, deturpat caput suum.*

HONOR. 1. Quid sit honor. Honor diversimode accipitur, V, 135, 2 et seq.: *Ne des alienis honorem tuum, et annos tuos crudeli.* Honor multa includit, XX, 300, 1: *Omnes honorales.* Honor in Scriptura tria significat, reverentiam, obedientiam, susceptionem personae condignam, IX, 251, 1: *Honora Deum ex tota anima tua, et honorifica sacerdotales; 324, 2: Filii, in mansuetudine serva animam tuam, et da illi honorem secundum meritum suum; X, 268, 2: Honora medicum propter necessitatem.* Honor est actus omnium virtutum,

2. Quibus honor debeatur. Primo. Honor Dei et omnibus operibus maxime intendendus est, V, 485, 2 et seq.: *Revela Domino opera tua, et dirigentur cogitationes tuae.* Ad honorem Dei referenda sunt omnia verba nostra et opera, XV, 310, 1, 2. Quomodo ad honorem Dei in particulari omnia faciendi sunt, XVIII, 350, 2: *Sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid feceritis, omnia in gloriam Dei facite.* Honorem Dei oportet zelare, XVI, 333, 2: *Recordati sunt vero discipuli ejus, quia scriptum est: Zelus domus tuae comedit me.* Honor est Deo sacrificare et offerre, X, 216, 2; 217, 1: *Non appropietis ante conspectum Domini vacuus.* Haec enim omnia propter mandatum Dei sunt.

Secundo. Honor est bonum commune, creaturae rationali ob excellentiam debetur, XX, 103, 1. Quis honor animae debeatur, IX, 324, 1: *Fili, in mansuetudine serva animam tuam, et da illi honorem secundum meritum suum.* (Vide GLORIA DEI.)

Tertio. Honor duplex presbyteris dicitur, 246, 2 et seq.: *Qui bene praesunt presbyteri, duplici honore digni habentur, maxime qui laborant in verbo et doctrina.* Honor est onus et tamen honorem quam sumptum significat, 121, 1: *Cum possemus vobis oneri esse ut apostoli; sed facti cumus parvuli in medio vestrum.*

Quarto. Honor parentibus debitus commendatur, IV, 284, 1: *Honorem habebis matris tuae omnibus diebus vitae ejus; memora enim esse debes, quae et quantae pericula posita sunt propter te in utero suo.* Honor parentum est basis familiae et felicitatis filiorum, IX, 118, 1, 2: *In opere et sermone, et omni patientia honora patrem tuum, ut superveniat tibi benedictio a Deo.* Honorantes parentes suos benedictionem ipsorum et Dei promerentur, *ibid.* Honor parentibus debitus, multa officia, praesertim tria vel etiam quatuor complectitur, IX, 117, 1, 2: *Qui timet Dominum, honorat parentes, et quasi dominis serviet his qui se genuerunt; XIV, 553, 2: Filius honorat patrem; XV, 350, 2: Nam Deus dicit: Honoram patrem et matrem, XVIII, 669, 1. Filii obedite parentibus vestris in Domino: hoc enim justum est. Honora patrem tuum et matrem tuam, quod est mandatum primum in promissione. Honor parentum honori et pietati in Deum subordinatur, IX, 116, 1, 2: *Qui diligit Deum exorabit pro peccatis, et sicut qui thesaurizat, ita qui honorificat matrem suam.**

Quinto. Honor uxori a marito impertendus quam multa includit, XX, 318, 2 et seq.: *Viri similiter cohabitantes secundum scientiam, quasi infirmiori vasculo muliebri impertientes honorem.*

Sexto. Honor pauperis ex timore Dei, et divitis ex opibus inter se comparatur, IX, 335, 1, 2: *Pauper glorietur per disciplinam et timorem suum, et est homo qui honorificatur propter substantiam suam. Honor sapienti et stulto impensus qui differat, VI, 305, 2: Sicut qui mittit lapidem in aeternum Mercurii; ita qui tribuit insipienti*

honorem, Honoratus est qui alios honorat, V, 514, 2.

3. Quomodo a nobis considerandus sit honor, ut non avidius desideretur. Honor hujus mundi papilionis comparatur, IV, 378, 1. Nunquam certam tenet viam, *ibid.* Honor cito perit, XI, 291, 2 et seq.: *Verumtamen ad infernum detraheris in profundum laeae.* Eius ambitus a Christo vetatur, XV, 489, 2: *Vos autem nolite vocari Rabbi; unus est enim magister vester, omnes autem vos fratres estis.* Honor sequitur fugientes, fugit sequentes, X, 427, 1; XII, 658, 2: *Haec dicit Dominus: Aufer idcirco, tolle coronam: nonne haec est quae humilem sublevavit, et sublimem humiliavit? XV, 341, 1.* Honor rebus ex longinquo major est, hinc a populo prophetae, tum orationis et sanctitatis, tum etiam auctoritatis causa, secedebant, XIII, 231, 2. Romae in templum honoris non patebat aditus nisi per templum virtutis, XV, 448, 2: *Respondens autem Jesus, dixit: Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum?*

HONORES. 1. Quid sint honores. Sunt bona adlaphora, IX, 403, 1: *Bona est substantia, cui non est peccatum in consentio.* Quam sint periculosi, II, 275, 1, 2. Honorum et dignitatum pericula, III, 304, 1. *Factum est autem cum senisisset Samuel, posuit filios suos iudices super Israel.... Et non ambulaverunt filii ejus in viis ejus; sed declinaverunt super avaritiam, acceperuntque munera, et perverterunt iudicium.* Honores alti non sunt tui, VI, 259, 2 et seq.: *Ne gloriosus appareas coram rege, et in loco magnorum ne steteris.* Honores mutant mores, IV, 38, 1, 2.

Honores nimii sunt merae adulationes, VI, 344, 1, 2: *Qui benedicit proximo suo voce grandi, de nocte consurgens, maledicenti similis erit.* Honorum est celer transitus et fluxus, XIV, 165, 1: *Et in dilectio pretereunte, consummationem faciet loci ejus.* Honores et pompa mox ut nata moriuntur, 59, 1: *Et preparavit Dominus Deus hederam, et ascendit super caput Jona, ut esset umbra super caput ejus, et prolegeret eum (laboraverat enim), et iratus est Jonas super hederam lelitia magna. Et paravit Deus vermem aescensu hilucini in crastinum, et percussit hederam, et exaruit.*

2. Qui debet esse erga honores adipsendos, et in eis jam obtentis egendi ratio. Primo. Honores non sunt querendi, IX, 222, 1, 2: *Noli querere a Domino ducatum, neque a rege cathedram honoris.* Honores qui ambiunt, ruinae sibi accersunt, V, 541 2: *Qui altam facit domum suam, quærat ruinam.* (Vide AMBITIO).

Secundo. Stultum non decent, sed sapientem; VI, 295, 1: *Quomodo nix in aestate, et pluvia in aestate, sic indecens est stulto gloria; 303, 1 et seq.: Sicut qui mittit lapidem in aeternum Mercurii, ita qui tribuit insipienti honorem.* Ab eo sordidantur, 303, 1, 2. Imo ei sunt noxii, 295, 1. Ho-

nores non sunt improbi dandi nec procurandi, IX, 372, 1, 2: *Da misericordiam, et ne suscipias peccatorem.* Debentur viris sapientibus, VI, 295, 2. Ad eos etiam aspirant infirmi, 462, 2.

Tertio. Ad honores gratiam ascendendum est, VI, 260, 1. Honores contumeliam sequi solet, IX, 355, 1: *In die honorum ne immeris sis malarum; et in die malarum ne immeris sis honorum.* Quarto. Honores mores multum non debent, I, 372, 1. De hoc exempla, *ibid.* Honores non movent virum cordatum, sed cruciant, VI, 353, 4: *Quomodo probatur in confessorio argentum, et in fornace aurum: sic probatur homo ere laudantis.* Ad honorem evectus, inferiores damno non afficiat, 322, 2. Ad honores subiecti evecti ne moliantur res novas, 474, 1: *Est qui stultus apparuit postquam elevatus est in sublime; si enim intellexisset, ori suo impulsisset manum.*

HONORATUS (S.). 5. Honoratus Ambianensis episcopus et Christi manibus communicavit, XII, 191, 1.

HONORATUS ARCHIDIACONUS. Honorati archidiaconi Salonitane Ecclesiae contra Episcopos res Ecclesiae dilapidantes animositas, XVII, 163, 2.

HONORUS IMPERATOR. Honorius imperator multis victoriis caelestis donatus fuit, I, 593, 2. Ejus victoriae de Gothis, XI, 709, 2. Cur ritum Judaeorum, crucem ligneam in contumeliam Amiani circumferentium sustulerit, IV, 389, 1, 2.

HONORIVS AUGUSTODUNENSIS. Honorius Augustodunensis in Salomonem scripsit, V, 12, 1.

HOR. Hor mons est in Arabia situs, XIV, 148, 2.

HORA. 1. Hora quod sit etymon, XI, 473, 1; XX, 550, 1. Hora quam late pateat, et ejus significatio, XXI, 73, 2. Hora capitur pro aetate et saeculo, 549, 2. Item pro quavis temporis parte, 549, 2 et seq. Item pro anni temporibus, 549, 2. Hora et dies Evangelii quae dicantur, XIX, 224, 2. Hora novissima quae dicatur, *ibid.*, 4, 2. Hora mortis cur antonomastice dicatur hora, IX, 358, 2 et seq. Hora mortis nobis abscondita, cor, VII, 140, 2.

2. Hora diei duodecimo unde inventa, XX, 550, 1. Horas diei quomodo Judaei computarent, XVII, 94, 1. Horas dies duodecim habebant Judaei, quas pro ratione temporis, vel breviabant, vel producebant, XVI, 320, 1. Hora quaelibet Judaeorum tres nostrates complectebatur XV, 716, 1. Hora et Charites cor fingatur esse sorores, IX, 421, 1.

3. Quomodo Christi hora ad miraculum in Cana patrandum nondum venisse dicatur, et quae, XVI, 329, 2. Hora Christi ad moriendum erat a Deo Patre decreta, 424, 1; 430, 1. An sit hora sexta, an tertia crucifixus, 613, 2. Cur hora nona mortuus sit, XV, 632, 1. Hora nona olim catechumeni baptizabantur, XVII, 232, 2. Horarum quadraginta oratio in honorem sepulturae Christi instituta.

XVII, 261, 2. Hora meridiei apud multos meditationi vacatur in memoriam ascensionis Domini, XVII, 51, 1.

4° Hora diei quibus vinctores illi evangelici laborarunt, quid mystice significant, XV, 441, 2. Horam laboris Deus diu consolationis compensat, XVII, 49, 1.

HORÆ CANONICÆ. Horæ canonicæ prima, tertia, sexta, nona, unde oritur, XII, 379, 1; XVII, 112, 2 et seq.; *Psalm.* II, 332, 2. Tres earum causæ, 113, 1. Hora orationis tertia, sexta, nona, XIII, 80, 1. Quomodo hæ horæ computarentur, *ibid.*, 2. Horarum Canonicarum antiquitas, II, 239, 1. Eas bene psallere docuit angelus, 239, 2. Horis Canonicis cur præponatur *Deus in adiutorium*, etc., 239, 1. Hora Canonica quomodo recitanda, *Psalm.* I, 193, 2 et seq.

HORATIUS COCLES. Horatii Cocleis scitum responsum, I, 418, 1.

HORATIUS PULVILLUS. Horatii Pulvilli Bli mortem in quo animo excepit, XII, 680, 2.

HORDEACEUS. HORDEUM. Hordeum et Hordeaceus panis erat servorum et ancillarum, et pauperum, etiam adulterarum apud Hebræos, XIII, 328, 2. In cibis antiquissimum est, *ibid.*, 1. Hordeaceus potus in usu est in morbis febribus, etc., VI, 374, 1.

HOREB. Horeb est mons Sinai, III, 658, 1.

HORMISDA. Hormisda, nobilis Persa, quam concepit regi omnes facultates auferenti, responderit II, 231, 1.

HORMIDAS. Hormidas architectus imperatoris Constantini de Roma quid sentiret, XIV, 50, 1.

HOROLOGICUM. Horologium primum schiatericum quod fuerit, in eo Plinii error, XI, 473, 1. Latini verosus in ut capere, *ibid.* Horologii origo, *ibid.* Horologia a mathematico Thrappium, XIII, 330, 2.

An in horologio Achaz sol retrocesserit cum sua umbra, an vero solum umbra, XI, 473, 1 et seqq. An decem gradus quibus retrocessit, sint decem horæ, 473, 2. Dies illi quot horarum fuerit, 473, 1. Quota diei hora sol regredi cœperit, *ibid.*, et 2. Quale hoc horologium fuerit, *ibid.* An tunc quoque cæli omnes retrocesserint, 476, 1. Cur sol retrocesserit, *ibid.*, et 2. Quid hoc miraculo Deus edocere voluerit, *ibid.* Moraller, tropologica, analogica, allegorice quid eo denotetur, *ibid.*

HOROSCOPIUS. Horoscopus Christi quis fuerit, XV, 71, 1. Horoscopus astrologorum rejicitur, X, 378, 2.

HORREI. Horreæ qui sint, an Trogloditæ, II, 399, 1.

HORRENDUM. HORRIBILE. Horrendum capitur nonnquam pro re stupenda et mira, XII, 493, 1. Item pro eo quod venerandum est, *ibid.* Horribilo item significat interdum reverendum et sacrum, XIV, 567, 2.

HORREUS. Horreus Romanorum et totius Orientis est Ægyptus, XIII, 628, 1.

HORTUS. Horti colli capti, colendi sunt, V, 368, 1. Hortorum vanitates, VII, 95, 1, 2.

2° Horti pensiles Babilone a Nitocri regina constructi, orbis miraculum, ii describuntur, XI, 279, 2; XIV, 473, 2. In hortis Judei luxuriam exercebant, XI, 763, 1, 2. Colebant Priapum, 419, 2.

Hortus vicinus Gethsemani villa describitur, XV, 366, 1. Huic hortum de nocte Christus sex ante mortem mensibus adibat, ut in eo oraret XVI, 432, 1. Cur in eo Christus suam passionem sit ortus, XV, 566, 2; 641, 2; XVI, 606, 2. Cur in horto urbi vicino sepeliri voluit, XVI, 623, 2.

3° Hortus in quo Assuerus convivium suum instituit, Ecclesiam representat, IV, 364, 1.

Hortus Dei est anima sancta, XIII, 647, 2. Quomodo is colendus, *ibid.* Hortus conclusus quid, VIII, 73, 1. Hortus Christi est Judæa, 142, 1. Item anima sancta, *ibid.*, 2. Item religio, *ibid.* Et beata Virgo, *ibid.* Hortus conclusus claustra religiosorum, 81, 1. Hortus nucum quis sit et quid significet, VIII, 157, 1. Hortus Jovis, 74, 2.

HORUS. Horus idem quod sol, XI, 473, 1.

HOSANNA. Hosanna quid sit, XV, 461, 1, 2 et seq. Unde desumptum, *ibid.* Quid sibi velit, et quo referatur, XX, 462, 1, 2. Hosanna festi Tabernaculorum quid sit, 461, 2 et seq. Hosanna *filio David*, quid sibi velit, et quo referatur, 462, 1.

HOSEÆ. Hoseæ, ultimus Israelis rex, ab Assyriis in captivitatem abductus est, XIII, 408, 2. Fœdus cum Assyriis inicit, deinde contra eos Ægypti opem imploravit, missis eo muneribus, 446, 1.

HOSIUS CORDUBENSIS. Hosii Cordubensis antistitis in corripiendo Constantino imperatore Ariano libertas, XIX, 274, 2. Quid Constantino responderit, XV, 374, 1, 480, 1. Primus distinctio in SS. Trinitate essentiam a personis ut confutaret Sabellium adverte in Deo esse unam hypostasim et personam, IX, 488, 2; 489, 1. Hosius in senio nimis Ariarum cessit, VI, 289, 2; X, 496, 2.

HOSIUS CARDINALIS. Cardinalis Hosii de Andrea Dudæcio episcopo superbo vallicinium, I, 13, 2.

HOPES, HOSPITALIS. 1° *Moltua ad hospitalitatem exercendam.* Ad eam sex stimuli, XX, 643, 2. Primo, *Hospitalitas in Veteri et Novo Testamento commendata*, XIX, 513, 1. Et *hospitalitatem nolite oblivisci, per hanc enim salutarum quidam, angelis hospitio receptis.* Erat olim christianitatis nota, XX, 652, 1, 2. *Charissime, fideliter facite quidquid operaris in fratres, et hoc in peregrinis; uti testimonium reddiderunt charitatis tuæ in conspectu Ecclesiæ.* Etiam monachis olim usitata erat, 640, 2. Ejus tessera frangere, signum ethnicis erat amicitia dissoluta, *ibid.* Hospitalitas laudata et eonimia, I, 219, 1, 2 et seq. Hospitalitas laudata, III, 644, 1, 2; 645, 1. Quam deceat episcopus et clericus, ex SS. Gregorio, Hieronymo et Leone, XIX, 213, 2 et seq.: *Oportet ergo episcopum irreprehensibilem esse... hospitalem.* Est pro-

ria laus episcoporum, XX, 640, 2. Ea exercenda Christianis, 359, 1: *Hospitales invicem sine murmuratione.*

Secundo, *Hospitalitatis exempla.* Hospitalitas Jobi quanta, Job, 628, 2: *Foris non mansit peregrinus, ostium meum vialiori patuit.* Job et Abraham hospitalitatis magistri, *ibid.* Hospitalitas in primitiva Ecclesia viguit, XIX, 513, 1 et seqq. Hospitalitas primorum Christianorum, VIII, 640, 2. Hospitalitas Romanæ Ecclesiæ et urbis, XVII, 236, 1, 2. Hospitalitas S. Petri in Romam transfusa, *ibid.* Hospitalitas cornicum, VIII, 640, 2.

Tertio, *Hospitalitatis fructus, merita, merces*, I, 219, 1, 2 et seq.; XIX, 813, 2; XX, 359, 2. Plures sancti hospitales angulos receperunt, *ibid.* Hospitalitatem et elemosynam sectantes etiam temporales remunerat Deus; exempla, VIII, 640, 1, 2: *Qui autem cum letitia receperunt hos, qui eisdem usuerant iustitiam, ævissimis affecerunt doloribus.*

Hospitalitas deducit ad Dei cognitionem, XVI, 279, 1: *Et aperti sunt oculi eorum (duorum discipulorum), et cognoverunt eum; et ipse evanxit ex oculis eorum.* Hospes prophete, ejus et prophetie meritum accipiet, XV, 278, 2: *Qui recipit prophetam in nomine prophete, mercedem prophetæ accipiet; et qui recipit iustum in nomine iusti, mercedem iusti accipiet.* Hospes martyris fit martyr, 278, 2 et seq. S. Franciscus mortem instantem hospitali suo prædicat, 278, 2.

2° *Hospitalitas erga quos exercenda, et a quibus accipienda.* Primo, *Hospitalitas sit discreta*, IX, 362, 1, 2: *Non omnem hominem inducas in domum tuam; multa enim insidia dolosi.* Hospes dolosus cavendus, 362, 2.

Secundo, *A quibus accipienda hospitalitas.* Ei qui querit hospitium, querendus est potius hospes qui sit animo hospitali præditus, V, 462, 2: *Melius est vocari ad olera cum charitate, quam ad vitulum saginatum cum odio.* Hospitentur viri apostolici apud probos, XV, 264, 1: *In quacunq; civitatem vel castellum intraveritis, interrogate quis in ea dignus sit, et ibi manete donec exeatis.* Hospitium ne facile mutant, *ibid.* Qui Christi vivuntis hospites fuerunt, XIX, 513, 1.

3° *Hospitalitas qualiter exercenda.* Considerandum quam misera sæpe hospitium et peregrinorum sors et conditio, X, 84, 2: *Melior est victus pauperis sub tegmine asserum, quam epulæ splendide in peregre sine domicilio.* Vita hospitandi nequam, 82, 1: *Vita nequam hospitandi de domo in domum; et ubi hospitabitur non fidecialiter ager, nec aperiet os.* Etiam intrare compellendi sunt hospites, XX, 643, 1: *Pro nomine enim ejus profecti sunt, nihil accipientes a gentibus.* Nos ergo debemus suscipere in quomodolibet, ut cooperatores simus veritatis. Hospites debent reverenter excipi, I, 2; 0, 2: *Cumque elevasset oculos (Abraham), apparuerunt ei tres viri stantes prope eum; quis cum vidisset, cecurrit in occursum eorum de-*

ostio tabernaculi, et adoravit in terram. Et dixit Domine, si inveni gratiam in oculis tuis, ne transeas servum tuum; sed afferam parvulum aquam, et lavate pedes vestros, et requiescite sub arbore. Ponamque buccellam panis, et confortate cor vestrum, postea transibitis. Iis olim pedes lavare soliti, I, 372, 1: *Et introductis domum, attulit aquam, et laverunt pedes suos; XVI, 127, 1: Et conversus ad mulierem, dixit, Simoni (Jesus): Vides hanc mulierem? Intraui in domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti: hæc autem lacrymis rigavit pedes meos, et capillis suis tersit; XIX, 241, 1: Vidua eligatur... in operibus bonis testimonium habens... hospicio recepti, si sanctorum pedes lavit; 513, 1. Hospites oculis excipiebantur, XVI, 127, 2: *Oculum mihi non deridisti; hæc autem, ex quo intravit, non cessavit osculari pedes meos.* Hospitalitas non tam in opibus, quam in animo officioso consistit, V, 462, 1. Hospite adventante an liceat jejunium solvere, XIX, 326, 2. Hospites abentes quomodo dimittendi, XX, 642, 1, 2: *Quos (peregrinos) benefaciens deduces digne deo.**

HOSPITIUM. In hospitium lupæ non permittebat, IX, 527, 2.

Hospitium Christianus in terra habuit, non domum propriam, XVI, 320, 1. Hospitium quomodo et quare parari sibi voluerit Paulus, XIX, 346, 1. Ejus hospitium Romæ in templum transit, XVIII, 17, 1; XIX, 346, 1.

HOSTIA. 1° *Hostiæ legales.* Hostiæ etymon, XVIII, 204, 1. Hostia pacifica majori ex parte offerenti cedebat, V, 490, 2. Hostiæ pacificæ carnes ab offerentibus in loco sancto comedebantur, II, 453, 2.

Hostia pro peccato quæ dicebatur, XIV, 563, 2. Hostia quo pro peccato offerebatur, suscipiebatur in se peccatum, XI, 638, 2. Hostia piacularis fuit hircus emissarius et M. Curtius, 533, 1, 2. Hostiæ veteres pro peccato non expiabant conscientiam, XIX, 437, 2.

2° Hostia sub parva contineri potest Christus, XV, 648, 1.

3° *Hostiæ spirituales.* Hostiæ spirituales quæ dicantur, XX, 284, 1: *Et ipsi lingua lapidæ vivi superedificaverunt domus spirituales, sacerdotium sanctum, offerre spirituales hostias, acceptabiles deo per Jesum Christum.* *Psalm.* II, 151, 2. Hostiam spirituales triplicem notat D. Thomas: primam, animæ, scilicet orationem; secundam, corporis, scilicet mortificationem, jejunium, abstinentiam, castitatem; tertiam, operum, scilicet elemosynam, XVIII, 204, 1: *Obsecro itaque vos, fratres, per misericordiam Dei, ut exhibitis corpora vestra hostiam viventem, sanctam, deo placentem.* Quomodo Christiani sint hostia vivens, 200, 2.

Frustra multi offerunt hostias in se bonas, sed propter offerentiam Deo displicentes, XVIII, 204, 2. Ut hostia grata sit Deo, tria requiruntur: primo

ut offerens sit dignus; secundo, ut offerat hostiam probam et sanctam; tertio, ut bona mente, bona fide, bona intentione illam offerat, V, 122, 1. Quorum conditiones Iudaice victimæ debent spiritually convenire hostiæ Christianæ, XVIII, 201, 2. Altare et ignis hostiæ Christianæ, *ibid.* Hostiæ impiorum triplicem habent defectum, V, 122, 1: *Hostiæ impiorum abominabiles, quia offeruntur ex scelere.*

HOSTIS. 1. *Hostes publici.* Hostis quid olim significavit, et quid modo sonet, XI, 397, 2 et seq. Hostium adventum non raro præeunt et prænuntiant locustæ, bruchi æterea, XIII, 482, 2 et seq. Hostes meticulositate vincuntur, IV, 438, 1. Hostes in bello vincit obediens, quia cum in militia milites prompte obediunt capitaneo, capitaneus duci, sunt invicti, sternauntque hostes, VI, 125, 2. Hostium animas irritare blasphemando quam stultum sit, IV, 545, 2. Hostis fugiens non est turbatis ordibus persequendus, VI, 220, 1. Hosti danda est fuga potestas, ne clausus ex desperatione pugnet; probatur exemplis, IV, 477, 2. Hosti fugienti aureus potus sternendus est, XIII, 319, 4. Hostes captos vel captivum dimittens, civium salutem prodit, IV, 544, 2 et seq. Hostes olim bello capti servituti addebantur, VI, 406, 2; X, 186, 2.

Hostes fidelium sæpe a Domino percutiuntur, X, 231, 4. Tres hostes fidelium, 343, 1. Hostes Ecclesiæ ear vocentur Ægyptii, Assyrii, Chaldaei in Scriptura, XIV, 563, 2.

2. *Hostes privati (Vide INIMICOS).*
3. *Hostes animæ spirituales.* Hostis animæ quis sit, X, 108, 2: *Miserere animæ tuæ placens Deo, et contine; congrega cor tuum in sanctitate ejus, et tristitiam longe expelle a te.* Hostes nostri spirituales qui sint, XVIII, 127, 2; 201, 1. Tres hostes animæ, X, 348, 1. Hostes tres fidelium, scilicet demon, caro, mundus, ranis comparantur, XXI, 301, 1, 2. Inter acerrimos hostes nos ubique observantes ut supplantent, versamur, XIV, 135, 1: *Hi nos semper in timore esse jubent, XIX, 32, 1, 2. Cum metu et tremore salutem vestram operamini.* Hostes Christi tres, diabolum, peccatum, mors, XVIII, 404, 2: *Operet illum regnare, donec ponat omnes inimicos suos pedibus ejus. Novissima autem inimica destruetur mors.*

HUARTUS. Joannes Huartus docuit animam esse membratam, XVIII, 442, 2.

HUBERTUS (S.). S. Hubertus, Leodiensis episcopus, quid de aqua lustrali sentiret, II, 294, 2. S. Hubertus fuit martyrii avidissimus, XV, 275, 2. Ejus corpus diu mansit post mortem integrum, XII, 704, 1.

HUGO CLUNIACENSIS (S.). S. Hugo Cluniacensis abbas quam seria dum viveret, tractaret, XIV, 314, 1, 2.

HUGO GRATIONOPOLITANUS (B.). B. Hugo Grationopolitanus nullam mulierem ex facie cognovit, X, 369, 2. Oculos caute custodiebat, IX, 282, 1.

HUGO VICTORINUS. Hugo de S. Victore in Prophetas minores scripsit, XIII, 222, 1. An sit auctor libri de Spiritu et Anima, XVIII, 443, 2.

HUGOLINUS. Hugolinus, factionis Guelphorum princeps, quas superbiens et insolens dederit pœnas, I, 724, 2.

HUMANA, HUMANÆ RES. Humana omnia modica et parva sunt, IX, 503, 2: *Quid est homo, et quæ est gratia illius? et quid est bonum, aut quid nequam illius? 504, 1: Numerus dierum hominum ut multum centum anni, quasi gutta aquæ maris depulsa sunt! et sicut calculus arenæ, sic exigui anni in die ævi.* Humana omnia umbra hederæ sunt, XIII, 256, 2: *Et paravit Deus vermem, et percussit hederam, et exaruit.* Reguntur a vicissitudine et mutabilitate, et cito pertransiunt, 355, 2: *In Dominum prævaricati sunt, quia filios animos genuerunt; nunc devorabit eos mensis cum partibus suis.* Humana omnia mera sunt vanitas et somnium, XIV, 610, 1. Humana omnia vanitas sunt, XVIII, 315, 2 et seq.: *Præterit enim figura hujus mundi.* Humanarum rerum cursus dicitur torrens, Psalm. II, 287, 2: *De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput.*

Humana creatura dici possunt principes et magistratus ab hominibus creati, XX, 496, 2 et seq.: *Subjecti igitur estote omni creature: Humana præsidia sperant in Deo non negligenda sunt, I, 313, et seq.*

HUMANITAS. Humanitas est homini congenita, VI, 33, 2: *Homo indignus misericors est, et melior est pauper, quam vir mendax.* Humanitas in bestias Judæis a Deo commendata erat, IX, 243, 4: *Pœora tibi sunt? attende illis.*

HUMANITAS CHRISTI (Vide JESUS CHRISTUS).

HUMATIO (Vide SEPTUAGINTA).

HUMERALE. Humerale Pontificis describitur, X, 453, 4.

HUMERUS. Humerus arrogantis et fastus symbolum est, IX, 212, 4. Item roboris et fortitudinis, 224, 2. Item obedientiæ, XI, 232, 1, 2.

HUMIDA. Humida a luna reguntur, et nocte ea crescent, X, 394, 2.

HUMILIARE, HUMILIATIO. Quotuplè sensu in Scriptura sumatur. 1. *Humiliare se.* Hebraeis idem est quod pati, dolere et se affligere, IX, 97, 2; 98, 1: *In humilitate tua potentiam habet, 511, 1: Ante languorem humilia te, et in tempore infirmitatis ostende conversationem tuam:* Humiliare animam est jejunare, XI, 676, 1: *Humiliare animas nostras et necesse est.* Humiliari pro paupere esse subinde capitur, XIX, 66, 1: *Scio humiliari, scio et abundare.* Humiliari ad terram quid sit, Psalm. I, 287, 2: *Humiliata est in pulvere anima nostra, conglutinatus est in terra venter noster.*

2. *Humiliationis necessitas.* Humiliare nos sub Deo oportet, VI, 259, 2: *Ne gloriosus appareat coram rege.* Humiliare nos coram Dei majestatis, et

deprimere nos in abyssum nostri nihili et miserie quare debeamus, XIV, 236, 2; 237, 1: *Humiliari valde debemus, et quibus rationibus, IX, 233, 2; 234, 1: Humilia valde spiritum tuum, quoniam vindicta carnis impij, ignis et termitis.* Humiliare hominem debet quod sit peccato obnoxius, XX, 631, 2: *Si dixerimus quoniam non peccavimus, mendacem facimus eum.* Humilians se in secreto coram Deo, et apud homines se publice extollens, est apud Deum abominabilis, VI, 75, 1, 2: *Abominatio est apud Dominum pondus et pondus: statera dolosa non est bona.*

3. *Humiliationis commoda et fructus.* Humiliatio ex tribulatione veniens magnum donum est, Psalm. II, 320, 2: *Bonum mihi quia humiliasti me, ut discam justificationes tuas.* Humiliatio via est ad humilitatem, XIII, 495, 2; XIX, 396, 2: *Et quidem cum esset Filius Dei, didicisti ex iis quæ passus est, obedientiam.*

Humiliatio gradus et via est ad gloriam, V, 479, 2: *Gloriam præcedit humilitas, XVI, 195, 2: Cum vocatus fueris, nate, recumbe in novissimo loco: ut, cum venerit qui te invitavit, dicat tibi: Amice, ascende superius.* Tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus. Humiliati exaltantur, XI, 359, 1: *Propter hoc in doctrinis (Septuaginta, in vultibus) glorificat Dominum, XV, 490, 2: Qui se humiliaverit, exaltabitur.*

4. *Exempla.* Humiliatio superbiorum ac humilium exaltatio est argumentum libri Esther, IV, 357, 1. Exaltatur humilis Mardocheus, humiliatur superbus Aman, 380, 1, 2 (Vide HUMILIS, HUMILITAS).

HUMILIS, HUMILITAS. DEFINITIO, NATURE, GRADUS, ACTUS, SIGNA, SYMBOLA HUMILITATIS. Humilitatis definitio et nota, XVIII, 243, 1: *Non alta sapientis, sed humilibus consentientes, XX, 325, 1: In fide autem omnes unanimes.... modesti, humiles.* Humilis dicitur quasi humo acclivis, X, 225, 1. Vel quasi humiliatus, XVIII, 622, 1: *Cum omni humilitate et mansuetudine, cum patientia supplantantes invicem in charitate.* Tripliciter quis humilis dicitur, IX, 328, 2. Humilis vere quis sit, XX, 186, 1. Humilis se dicit esse nihil et nullum, XVII, 195, 2 et seq.: *Simon qui ante fuerat in exultate magus, dicens se esse aliquem magnum.* Humilis et hypocrita in opinionem quæ de se habent, dissentiunt, IX, 86, 2. Humilitas vera sita esse debet in animæ, XIII, 50, 1: *Benedicite, sancti et humiles coram Domino.* Juxta falsam opinionem superbiorum, humilitas est vilium nature tendens ad ejus depressionem; quocirca humilitas apud Gentiles fuit exosa, imo incognita, IX, 317, 2. Quomodo se humiliet humilis ob ea quas habet, XIX, 187, 1. Recogitat præterita peccata, licet condonata, 187, 1, 2: *Christus Jesus venit in hunc mundum peccatores salvos facere, quorum princeps ego sum.* Humiles in se virtutes, ut Dei dona agnoscut, et simul suum nihilum, XVI, 36, 2: *Respexit humilitatem ancille suæ.* Humilis

est agnoscere in se dona Dei, quatenus agnoscat se ea a Deo habere, XIII, 20, 1, 2: *Mihi quæ non in sapientia, quæ est in me plurimum in civitate viventibus, sacramentum hoc revelatum est.* Humilis maxime laudat Deum, *ibid.* Humilis nemini se preponit, omnibus se postponit, hinc vere sapiens est, V, 314, 2: *Ubi fuerit superbia, ibi erit et contumelia; ubi autem est humilitas, ibi sapientia.* Cogitat alios esse se digniores et majores, XIX, 20, 1, 2 et seq. Gloriam suam humiles restant alteri, et de se sentiunt humiliter, VI, 441, 1. Suis opæ modeste legunt, V, 389, 1: *Est quasi dives, cum nihil habeat; et est quasi pauper, cum in multis divitiis sit.* In gloria magis se humiliat, VI, 411, 2 et seq. In solo Deo confidit, 464, 2 et seq. Humiles sunt in loquendo modesti, V, 353, 2: *Qui moderatur sermones suos, auditus et prudens est: et pretiosus spiritus vir eruditus.* Humilis irrisus tacet, ejus conatus promovet Deus, 314, 2. Humiles salutant non salutati, XVI, 29, 1. Humilis gaudet sui contemptu, V, 314, 1, 2. Libenter se corripit sustinet, 345, 1, 2. Humiles libenter aliorum consiliis acquiescunt, 384, 1: *Inter superbos semper jurgia sunt; qui autem equal omnia cum consilio, reguntur sapientia.* Humiles solent esse nimis, 504, 2: *Nelus est humiliari cum multus, quam dividere spolia cum superbis; XV, 143, 2: Beati nimis, quoniam ipsi possident terram.* Humiles mente et voluntate sunt pauperes spiritu, 139, 1, 2: *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum celorum.* Humilitas et paupertas sociæ et sorores sunt, XX, 44, 2. Humilium studia, mores et gustus, VI, 464, 4, 2. Humilitatis proprietates quinque XVIII, 213, 1.

Humilitas plena quæ sit, quæ non, XVII, 366, 1, 2: *Vus scitis... quollter vobiscum per omne tempus fuerint, servicos Dominum cum omni humilitate XXI, 68, 1: Non invenio opera tua plena coram Deo meo.* Humilitas nimia quæ sit, IX, 390, 1: *Humiliare Deo, et exspecta manus ejus. Attende ne seductus in stultitiam humiliteris.* Noli esse humilis in sapientia tua, ne humilitas in stultitiam deducaris. Humilitas superstitiosa quæ sit, XIX, 94, 2. Humilitas fictæ schema, IX, 539, 2; 540, 1: *Est qui nequit humilitat se, et interiora ejus plena sunt dolo.* Humilitas in superbia mente habitare nequit, XV, 231, 1.

Humilitatis septem gradus, IX, 392, 2; XVIII, 213, 1. Et alii duodecim, IX, 234, 2; XVIII, 213, 1. Ejus actus varii, XVIII, 213, 2. Decem ejus signa XX, 388, 1, 2. Ejus duodecim indicia, XVIII, 212, 2.

Humilitas capitur etiam pro vilitate et abjectione, XVI, 36, 1. Humilis etiam pauperem significat, XX, 45, 1.

Humilitas significatur per passerem vivum et hyssopum in lepre mundatione, II, 92, 2 et seq. Humiles per formicas denotantur, VI, 464, 1, 2. Item per cuculicos et locustas, 454, 2. Item per stellio-

nem. *ibid.*, et seq. Humilitas est virgula fumi, VIII, 6, 1. Recte aspalatho confertur, IX, 613, 1. Est pretiosa margarita, XV, 304, 1 et seqq. Humiles significaverunt nomine lactentium et infantium, *Psalm.* I, 44, 1, 2.

II. HUMILITATIS NECESSITAS, AD EAM AMPLECTENDAM MOTIVA, EJUSQUE VARIJ FRUCTUS. 1° Humilitatis motiva ex hominis conditione sumpta, XVIII, 622, 1, 2. Humilitas competit homini, IX, 337, 2: *In vestitu ne gloriaris unquam, nec in die honoris tui extollaris; quoniam mirabilia opera Altissimi soluit et gloriosa, et absconsa, et invis opera Altissimi. Humilitas summa debetur Deo, 126, 1: Magna potentia Dei solius, et ab hominibus honoratur. Propria est virtus divinae majestati debita. 390, 1. Deum summe honorant humiles se demittendo, XV, 400, 1. Humiliter agendum cum Deo, Job, 231, 1: Deus cuius ira nemo resistere potest, et sub quo curvantur qui portant orbem. Quantus ergo sum ego, ut respondeam ei, et loquar verbis meis cum eo? Humilitas proprie pauperum est, IX, 674, 1: Tres spectes odium anima mea, et aggravator valde animae illorum, pauperum superbium, videlicet mendacem, senem fatuum et insensatum.*

2° Præceptum et exemplum Christi. Tres simul Christi ad humilitatem: primus, ex pena superbiorum; secundus, ex præmio humilium; tertius, ex conformitate humilis cum Christo, XV, 399, 2: Amen dico vobis, nisi conversi fueritis et efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum caelorum. Quicumque ergo se humiliaverit sicut parvulus iste, hic est major in regno caelorum. Et qui susceperit unum parvulum talem in nomine meo, me suscipit. Quomodo Deus humilitatem nobis docuerit, cum humilitas non sit in eo, IX, 337, 2. Humilitas Filii Dei in carne, XIII, 95, 2: Cum nubbis calti quasi filius hominis veniebat. Humilitatem quantopere Christus tota vita dilexit, XIV, 113, 1. Est prima et propria virtus Christi, IX, 345, 1, 2; XV, 295, 2: Discite a me quia mitis sum et humilis corde, et invenietis requiem animabus vestris. Cor ipsa tam clara Christo sit, XV, 295, 4 et seq. Humilitas Christi in Eucharistia, VI, 179, 1. Christus est humilitatis speculum, XIX, 22, 1 et seq.: *Hoc sentite in vobis quod et in Christo Jesu, qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, et habitu inventus ut homo.*

3° Humilitas sola ad Deum et Dei gratiam accessum præstat. Humilitas est preparatio ad Dei dona accipienda, IX, 108, 2: Qui timent Dominum, preparabunt corda sua. Humilis de se ipso rogatio quantum bonum homini afferat, XI, 494, 1. Per eam Deo appropinquamus, XX, 16, 2. Est via ad Deum, XI, 293, 4. Per eam recte ascendimus in Deum, XII, 629, 2: *Et scient omnia signa regionis, quia ego Dominus humiliavi signum su-*

*bitime et exaltavi lignum humile; et siccavi lignum viride, corde frondere feci lignum aridum. Gratiam Dei ad se provocat, XIX, 31, 2. Est orationi necessaria, XVI, 585, 2: Amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis, 587, 1, 2. Humilis oratio non reveritur vana, Psalm. I, 215, 2: Humiliabam in jejuniis animam meam, et oratio mea in sinu meo convertetur. Humilis oratio a Deo exauditur, et cur, IX, 225, 2 et seq.: *Oratio humilitatis se, nubes penetrabit; et donec propinquet, non consolabitur; et non discedet donec Altissimus aspiciat. Humilitas quantopere sit grata Deo, I, 224, 2: Respondensque Abraham, ait: Quia semel cepi, loquar ad Dominum meum, cum sin pulvis et cinis; X, 225, 1, 2. Deo summopere placet, Job, 395, 2: Clamo ad te, et non exaudis me; sto, et non respicis me. Deo et hominibus grata et honorata, V, 314, 1, 2. Ea Deus delectatur, XVI, 66, 1, 2. Humiles Deus respicit, Psalm. II, 268, 1: Quis sicut Dominus Deus noster qui in altis habitat, et humilia respicit in celo et in terra? Humiles soli gratiam merentur, V, 345, 1, 2; IX, 125, 1: Quanto magnus es, humilia te in omnibus, et coram Deo invenies gratiam. Humiles et mansueti soli iram Dei leniter possunt, XIV, 288, 1: Querite Dominum, omnes mansueti, qui iudicium ejus estis operado; querite iustum, querite mansuetum, si quomodo abscondamini in die furoris Domini. Humilitas confessionis, contenti et penitenti veniam peccati impetrat eandem a Deo et hominibus, VI, 374, 2: Qui abscondit scelera sua, non dirigitur; qui autem confessus fuerit, et reliquerit ea, misericordiam consequetur. Humilitas optime cor purificat, XXI, 86, 1. Humiles ab angelis amantur, XV, 403, 2: Videte ne contemnatis unum ex his pusillis, dico enim vobis quia angeli eorum in caelis, semper vident faciem Patris mei qui in caelis est.**

4° Humilitas est congrua via ad scientiam divinam, et ad sui cognitionem, XIV, 410, 2. Ad revelationem Dei accipiendam animam maximo disponit, XIII, 228, 1. Est mater sapientia, VI, 464, 1, 2 et seq. Est clavis scientia, XVI, 166, 1, *Et vobis legisseritis, quia tulistis clavem scientia; ipsi non introibitis; et eos qui introibant, prohibebitis. Humilitas capax est sapientia, V, 257, 1: Si quis est parvulus, veniat ad me: 408, 2: Querit desitor sapientiam, et non invenit; doctrina prudentium facit. Humilis potest divina scrutari, VI, 291, 2. Divinam voluntatem scrutatur, *ibid.* et seq. Humiles in Dei arcana penetrant, V, 555, 2. Optime virtutem discunt, 229, 2 et seq. Humilis est vere sapiens, V, 384, 1; VI, 139, 1; 371, 2: Sapiens sibi videtur vir dives; pauper autem prudens scrutabitur eum; 464, 2 et seq. Est vere sapiens et sensatus, IX, 441, 2: Homines stulti non apprehendent illam [sapientiam], et homines sensati obtinebunt illi. In humilitate summa consistit astutia et prudentia, V, 24, 1.*

Humilitas dat homini cognitionem sui, XV, 400, 1. Humilis corde etiam minimos suos nævos perspicit, V, 482, 2: Omnes viae hominis patent oculis ejus; spirituum ponderator est Dominus.

5° Humilitas ad omnes alias virtutes parandas inducit, V, 346, 1: Qui bonus est, hauriet gratiam a Domino; qui autem confidit in cogitationibus suis, impius agit. Est summa virtutum, XVII, 167, 1. Est gemma virtutum, XXI, 396, 2. Est primum medium et ultimum in schola Christi, XIX, 16, 2: Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Est fundamentum, radix et parens timoris Domini, VI, 138, 2: Finit modestia timor Domini, divitiae, et gloria et vita. Est origo et mater mansuetudinis, IX, 127, 2; XVIII, 622, 1: Digne ambuletis vocatione qua vocati estis, cum omni humilitate et mansuetudine. Est aliter mansuetudinis soror, XV, 296, 2: Discite a me quia mitis sum et humilis corde. Est remedium ad castitatem, XVIII, 54, 2. Dat donum castitatis et minuit libidinis sensum, VI, 57, 1, 2; 157, 2: Poena profunda os atieni: cui iratus est Dominus, incidit in eam. Humilitas remedium est invidia, XX, 160, 2 et seq. Est mater, conciliatrix et conservatrix donorum et gratularum caelestium, XIII, 108, 1. Est cortex et tegmen virtutum, 486, 1: Posuit vineam meam in desertum, et ficum meam decorticavit, nudans spinam spoliavit eam, et projecit, ubi facti sunt rami ejus. Humiles solvunt quod debent Deo, proximo, sibi, IX, 125, 1. Humilia sunt stabilia, V, 542, 1.

6° Humilitas est propria sanctorum virtus, sanctitatis nota, et prædestinationis signum, XI, 292, 2. Est index sanctitatis, X, 126, 1, 2. Ex humilitate agnoscitur aliquis sanctus seu perfectus, XV, 109, 2. Humilitas est sanctitatis fundamentum, XIV, 363, 2. Ea dicitur omnis justitia, XV, 109, 2; 110, 1: Sic decet nos implere omnem justitiam. Cur vocetur omnis justitia, XVII, 366, 1, 2 et seq. Humilitas, alius virtutibus juncta, est evidens testimonium quod quis sit filius Dei, XVIII, 135, 1: Ipse Spiritus testimonium reddit spiritui nostro, quod sumus filii Dei. Prædestinationis est signum, XIX, 22, 2 et seq. Humilitas est via certa ad caelum, XV, 399, 2; 451, 1; XXI, 372, 2 et seq. Humiles Deus usque ad caelum attollit, XI, 671, 1: Hæc dicit Excelsus, et sublimis habitans aeternitate, et sanctum nomen ejus in excelsis et in sancto habitans, et cum contrito et humili spiritu; ut vivificet spiritum humilium, et vivificet eorum contritum. Humiles spiritu quomodo salventur, Psalm. I, 207, 1: Justa est Dominus vis qui tribulatio sunt corde, et humiles spiritu salvabit. Humilitas est thronus Dei, XI, 759, 1: Quæ est ista domus, quam edificabitis mihi? Humiles sunt Dei templum, 758, 2. Humilis anima Dei et Christi velat jumentum est, XIV, 459, 1: Veniet tibi justus et salvator ascendens super asinam, et super pullum filium asinae.

7° Humilitatis robur præsertim contra diabolum et tentationes, IX, 189, 1: Non te extollas in cogitatione animæ tuæ: velut taurus, ne forte elidatur virtus tua per exultationem, et folia comedat, et fructus tuos perdat, et relinquarum velut lignum aridum in eremo. Humilitas hominem exaltat, et diabolum vincit, I, 486, 1, 2: Dixitque Dominus ad Moysen: Ecce constitui te deum Pharaonis. Humiles diabolum superare cedit, I, 295, 1, 2. Humilitas omnes diaboli laqueos evadit et vincit, XII, 594, 2: Ecce ego ad pulvillus vestros, quibus vos capitis animas volantes, et dirumpam eos de brachiis vestris; et dimittam animas, quas vos capitis, animas ad volentium. XVII, 196, 1. Humilis est quasi alter Michael, XI, 293, 1. Mundum laqueos evadit securus, VII, 576, 1, 2. Humilitas est optima tentationum vincendi ratio, IX, 93, 2: Præpara animam tuam ad tentationem. Deprime cor tuum, et sustine. Est animi sanitas, IX, 190, 4. Per eam homo acquirit passionum dominium, V, 816, 2.

8° Humilitas est gloriæ fundamentum, V, 315, 1, 2: Ubi fuerit superbia, ibi erit et contumelia, ubi autem est humilitas, ibi sapientia; 477, 2: Timor Domini, disciplina sapientiae; et gloria præcedit humilitas. Humilitas præcedit gloriam, I, 361, 1: Dixitque Pharao ad Joseph: Ecce constitui te super universam terram Ægypti. Tullique annulum de manu sua, et dedit eum in manu ejus; vestivitque eum stola byssina, et collo torquem auream circumposuit; V, 577, 2; 478, 1, 2. Humilitas facit honorem, XIX, 22, 1. Humilitas hominem attollit, superbia deprimit, XI, 291, 2 et seq. Humilitas gloriam sibi conciliat, V, 314, 2. Glorificat hominem, 572, 2 et seq.: *Antequam glorificetur, exaltatur cor hominis; et antequam glorificetur, humiliatur. Homo si humilitatem ferat modesto et patienter, exaltabitur, IX, 329, 1, 2: Sapientia humilitati exalabit caput illius, et in medio magnatorum condecere illum faciet. Ludus Dei est humilitas, contemni homines patitur, affligi, vexari, ut si humiliter essent, tanto fierent gloriosiores, quanto fuerunt abjectiores, I, 375, 4. Humiles et sancti nati Dei affliguntur, et deprimentur, at non ut ruant et conterantur, sed potius ut exaltentur, V, 593, 2. Humiles a Deo exaltantur. Depressis superbis, IX, 550, 2: Est propter gloriam minoratio; et est qui ad humilitate levabit caput; Job, 482, 2: Qui cum humilitas fuerit, erit in gloria; et qui inclinaverit oculos, ipse exaltabitur. A Deo origuntur, Job, 119, 1. Humilitas coram Deo nos exultat, 678, 1: Deus potentes non abjicit, cum et ipse sit potens: ad nos salvat impios, et iudicium pauperibus tribuit. Sola exaltat, IX, 329, 2; 337, 1. Cur a Deo semper exaltetur, XX, 45, 2 et seq.: *Glorietur autem frater humilis in exaltatione sua; 179, 2 et seq.: Propter quod dicit: Deus superbis resistit, humilium autem dat gratiam; 388, 2: Omnes autem**

incoem humilitatem insinuate, quia Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Humiliantini igitur sub potenti manu Dei, ut vos exaltet in tempore visitationis. Humiles exaltat Deus, quia solam illius gloriam querunt, Job, 437, 1: Qui ponit humiles in sublimi, et amentes erigit sospitate. Humilitas est via ad celsa et ardua, XII, 110, 4. Est via ad sublimitatem, XVI, 262, 1.

9° Humilitatis dignitas, magnitudo et meritum. Primo, Humilitatis dignitas, XV, 295, 4. Decus est maiestatis et ejus praeium exaltatio, XVI, 66, 2; 68, 2 et seqq. Transcendit omnem principum dignitatem, V, 315, 1. Ejus elogium, XI, 127, 2; XV, 400, 1; XVI, 36, 2; 244, 2; 523, 2 et seqq.; XX, 46, 1; 325, 1; 387, 1, 2. Humilitas est honor Christiani, XV, 408, 2; XVII, 367, 1.

Secundo, Humilitas vera est magnitudo et magnanimitas, IX, 124, 2: Quanto magnus es, humilitas te in omnibus, et coram Deo invenies gratiam. Est vera animi magnitudo, XVII, 24, 2. Humilis magnanimitas, VI, 139, 2. Humilitas semper est animosa et generosa, 360, 2 et seqq.: Fugit impius, nemine persequente; justus autem quasi leo confidens absque terrore erit, IX, 398, 2.

Tertio, Humilitas quanti sit meriti, XVII, 59, 2. Humilis praestantior est eo qui virtutibus abundet, sed arrogans est, VI, 34, 1, 2: Melior est pauper, quam vir mendax.

10° Humilitas quantum ad bonum societatis conducit. Humilitas est concordiae et pacis causa, V, 384, 1: Inter superbos semper iurgia sunt; qui autem omnia agunt cum consilio, reguntur sapientia. Nutrix est pacis et dilectionis, 504, 1: Melius est humilitari cum mitibus, quam dividere spolia cum superbis; XX, 166, 1, 2: Quae autem deservunt est sapientia, primum quidem iudicia est, deinde pacifica, modesta, suavis, Radix est religiose pacis, quietis, sanctitatis, XXI, 400, 4. Est sedes pacis, XV, 295, 2. Inter humiles praestat agere quam inter superbos, V, 504, 1, 2. Humilitatis merces est in alios dominium, VI, 139, 2 et seqq. Humilitas vincit adversarium durum, XVII, 366, 1, 2. Adversarius humilitate placatur, III, 164, 2.

Humiles regibus et principibus mire placent, VI, 258, 2 et seqq.: Ne gloriosus appareas coram rege, et in loco magnorum ne steteris. Melius est enim ut dicatur tibi: Ascende huc, quam ut humiliteris coram principe; IX, 391, 1: Advocatus a potente discenda; ex hoc enim magis te advocabit.

11° Humilitas est homini summopere utilis, et illi tranquillitatem praestat, V, 504, 1, 2. Quietem et pacem parit, IX, 404, 1: Cor hominis immutat faciem illius, sive in bona, sive in mala. Humilis in omnibus operibus suis prosperatur, VI, 385, 2. Est omnium animi et corporis morborum medicina, XV, 295, 1 et seqq.: Discite a me quia mitis sum et humilis corde, et invenietis requiem animabus vestris. Ejus cultura longaevo reges facit, IX,

347, 4, 2: Memoriam superbiorum perdidit Deus et reliquit memoriam humilium sensu.

III. QUINAM SPECIALITER AD HUMILITATEM OBLIGENTUR — 1° Humilitas magna decet magnos, IX, 124, 1: Quanto magnus es, humilia te in omnibus. Excelsior quo homo fit, fieri debet humilior, XII, 847, 1. In honore exercita humilitas est honor honoris, XIX, 27, 2. Quam deceat Praelatos et principes, XIV, 489, 2. Ejus officia etiam a Praelatis obeunda sunt, XVI, 529, 1: Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis, ita et vos faciatis. Amen, amen dico vobis, non est servus major domino suo, neque apostolus major est illo qui misit illum.

2° Pastoribus necessaria est, ne in sua doctrina insolescant, XVIII, 631, 4. Humilitas cum doctrina magni est apud Deum, XIV, 8, 1: Si exaltatus fueris ut aquila, et si inter sidera poneris nidum tuum, inde detraham te, dicit Dominus. Humilitas viri apostolici quanta esse debeat, XVII, 24, 1. Humiliter profertur sancta, XX, 368, 2: Si quis loquitur, quasi sermones Dei.

3° Ex humiliter statu ad sublimem evecti semper memores sint prioris sortis, XII, 612, 1. Humiliter se, haetque pueri, qui a Deo ad magna evolvuntur, XI, 16, 2: Et dicit: A, a, a, Domine Deus: ecce nescio loqui, quia puer ego sum.

4° Humilis animus in discipulo requiritur, ut doctrinam traditam admittat, X, 355, 2 et seqq.: Discipulum in pace conservate, filii.

IV. HUMILITATIS EXEMPLA ET AXIOMATA. — 1° Humilitas beatae Virginis, V, 210, 4. Humilitas et celsitudo in beata Virgine mire conjuncta fere, X, 395, 2. Humilitas beatae Virginis Mariae mire Deo placuit, XVI, 19, 2; 21, 4.

2° Humilitas sanctorum. Humilitas Moysis, IV, 129, 2. Humilitas Josue, III, 94, 2. Humilitas Isebaem et sanctorum, 528, 2. Humilitas Miphiboseth coram David, 471, 1. Humilitas B. Juniperi Franciscani, 654, 2. Humilitas S. Alexandri Carbonari episcopi, XII, 539, 1, 2.

3° De humilitate varia axiomata, V, 478, 2 et seqq. Gnomae de eadem, XV, 404, 1, 2.

V. MEDIA AD HUMILITATEM ADIPISCENDAM ET CONSERVANDAM. — Quae ejus via, I, 683, 2. Tria ejus compendenda media: primo, considerare peccata praeterita; secundo, pendere passionem et humilationem Christi; tertio, intueri suos quotidianos defectus, tentationes, morbos et lapsus, XVIII, 213, 2: Non alta sentientes, sed humilibus consentientes. Humiliatio est vi ad humilitatem, XIII, 495, 2; XIX, 297, 1. Praxis et modus assequendae humilitatis ex S. Basilio, IX, 127, 1. Humilitas convoluta est rudimentum animae, sicut flos convolutus est rudimentum naturae, XII, 219, 1. Humilitas conservatur a Deo in sanctis, per gratiae subtractionem, III, 635, 2: Timuit ergo Elias, et surgens abiit quocumque non ferebat voluntas Et perrexit in desertum, vitam usum

divi. Cumque venisset, et sederet super unam juniperum, petiit animam suam ut moreretur (Vide HUMILIATIO, MANSUETUDO, MODESTIA, SUPERBIA).

HUMOR. Humores corporis quatuor continentur in quatuor elementa, XX, 609, 1, 2. Humores quatuor in sobrio valde temperati sunt, X, 127, 2. Humor melancholicus, frigidus et ater tristes cogitationes et suspiciones parit, XIV, 86, 4. Humor radicalis deficit ex tristitia, V, 548, 2. Humor phlegmaticus, crudus, lentus et viscosus quomodo calore naturaliter alere valet, ita ut sine cibo homo vivere queat, XIV, 245, 1. Humore vivunt aequo pisces, aereo homines, ibid. Humor dulcis multus in marinis aquis mixtus est, 214, 2. Humores mali jejuniis aquis mixtus est, 214, 2. Quae humores melancholicos minuunt, actionem et vexationem demonis infrungit, IV, 293, 1.

HUN. Hun, Britonum rex, Romae ple peregrinatus est, XI, 766, 4.

HUNERICUS. Hunericus, Wandalarum rex, quomodo in orthodoxos savierit, XXI, 200, 2. Illius Africanam Ecclesiam devastantis adventus multis portentis praesignificatus est, XII, 554, 2. Christianos Afros rebaptizari ab Ariano jubebat, rebaptizatusque suum chirographum dabat, 570, 1. Ejus castigatio, poena et feralis interitus, II, 322, 4; XI, 593, 2; XXI, 200, 2. A demone correptus, propriis se moribus laevavit, XII, 774, 4. A veribus scatenibus et toto corpore corruscus expiravit, 176, 2.

HUNGARI. Hungari ab aratro proslant ad arma, IV, 239, 1. Hungarorum laus ob invocatum nomen Jesu ante conflictum, III, 462, 1. Hungari ad nomen beatae Virginis suppliciter caput inclinant, V, 213, 2. Hungari Bremensem Ecclesiam vastantes quam graviter a Deo puniit, XI, 594, 1, 2.

HUNGARIA. Hungariae regis inauguratio quo ritu peragatur, XXI, 35, 1. Hungaria regnum beatae Virginis appellata, V, 213, 2. Hungaria pars tertia ad sacerdotis spectat, XI, 740, 2.

HUNNI. Hunnorum irruptiones in Romanum imperium praesignavit cometes, XII, 653, 2. Hunni, Alani, Gothi, Wandali, et modo Turcae, quasi ercae, foenustae, brachi et rubigo sibi ordine succedentes, orbem christianum depopulati sunt, et etiamnum depopulantur, XIII, 486, 1. Hunni caedifragi quas poena dederit, XII, 271, 1, 2.

HUR. Hur avus Beseleel aurifabri quis fuerit, I, 719, 1.

HUS. Hus, patria Jobi, ubi sita, et qualis, Job, 3, 1, 2 (Vide JOB). Hus terra est regio Arabiae et Idumaeae, aut certe ei confinis, XII, 195, 2; 419, 2.

HYACINTHUS. 1° Hyacinthus flos. Hyacinthus flos unde maculosas notas habeat, et unde nomen, XXI, 395, 2. Ejus vires, 396, 4. Hyacinthus flos duas habet in se litteras, A, J; an in eum sit conversus Ajax, XII, 609, 4, 2. Hyacinthus flos tria

significat, I, 603, 4. Quid tropologice significet, ibid. 2° Hyacinthus color. Hyacinthus color es regum color et gestamen, IX, 215, 1; XII, 609, 2. Est color caelestis et regius, XIX, 55, 1; 431, 2. Hyacinthina tunica Christi quid denotet, XXI, 30, 1. Hyacinthus Ecclesiae calcens cur sit, XIX, 55, 4.

3° Hyacinthus gemma. Hyacinthus gemma qualis sit, variae ejus species, colores, discrimen hodiernorum a prisca, XXI, 395, 1. Priscorum dotes, natura, vires, ibid. et seqq. Hyacinthus gemma an amorem conciliet, V, 530, 1, 2. Hyacinthi moderni sunt chrysolithi, VIII, 129, 4.

HYACINTHUS (S.). S. Hyacinthus in caelum a beata Virgine, ipso suae assumptionis die ductur, VIII, 57, 1.

HYADES. Hyades stellae dicuntur ab daw, quod pluvias adducant, V, 96, 4. Hyades stellae symbolam sunt doctorum et praedicatorum, X, 179, 4, 2; Job, 225, 2.

HYAENA. 1° Hyana species lupi est, vel lupo affinis, ipsa describitur, IX, 398, 2; XIV, 208, 2. Noctu praedas exeret, XIV, 208, 2. Hyana Arabica qualis sit, 208, 2 et seqq. Hyana esto proprie non sit lupus, ad lupos tamen referunt, ibid. Est lupo similis, an vocetur lups vesperianus, ibid. Hyana Pachonem servavit, et circumlaxit, XIII, 82, 4. Hyana astuta, VI, 377, 1, 2.

Hyena adulterium est typus, VI, 241, 4. Hyena assimilatur Jerusalem, XII, 408, 2.

HYANTHINUS COLOR. Hyanthinus color fuit olim impudicorum, modo est conjugatarum, XI, 442, 4.

HYBLAEM MEL. Hyblaem mel et apes hyblaeae unde dicuntur, XVIII, 440, 1. Hyblae melis praestantia, VI, 231, 1.

HYBRIDES. Hybrides quae sint animalia, et an a Deo creata, I, 67, 4.

HYDRA, HYDRUS. Hydra serpens erant multorum capitum, quem per ignem Hercules expugnavit, IX, 221, 1, 2. An fuerit draco septem capitum, XXI, 244, 2. Hydrus serpens crocodillum interficiens, symbolum est resurrectionis Christi et nostrae, XIII, 462, 2.

HYDRARGIRUM. Hydrargiri origo, V, 297, 4. Hydrargirum quam venenosum sit, XX, 454, 2. Hydrargirum aptissimum est resurrectionis symbolum, XII, 758, 4.

HYDRIA. Hydrie unde dictae, cur eis sit usus Christus in faciendo miraculo in Cana, XVI, 330, 1. Quid sex illae hydriae denotent, ibid. Earum mensura, ibid.

Hydia quae conteratur super fontem, quid, VII, 399, 4.

HYDROPICUS, HYDROPS. 1° Hydrops qualis sit morbus, XVI, 193, 1, 2. Ejus causa, effectus, remedia, curatio, VI, 444, 2; XVI, 194, 1, 2.

Hydropici cujusdam inexpectata curatio, XVI, 194, 2. Hydropicus a Christo sanatus an fuerit,